

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi pr. 30.06.09

Virksomhets- og regnskapsrapport for IMDi pr. 30.06.09

Innhold

Oppsummering	3
Virksomhetsrapport	6
Hovedmål 1: Etablering og målrettet kvalifisering for nyankomne flyktninger og innvandrere	6
Hovedmål 2: Et inkluderende samfunn som sikrer alle like muligheter til deltakelse	13
Hovedmål 3: Helhetlig politikk for inkludering gjennom samordning mellom ulike sektorer	25
Annen rapportering	32
Ressursmessige prioriteringer	38
Regnskapsrapport	39
Vedlegg 1: Statistikk	40
Vedlegg 2: Bosettingsstatistikk	44

OPPSUMMERING

Kommunene har 1. halvår bosatt 2479 flyktninger - 400 flere enn på samme tid i 2008. 81% er bosatt innen 6 måneder etter vedtak om opphold - opp fra 68% ved årsskiftet. Bosettingsbehovet er doblet fra 2008 - om lag 8200 i år mot 4400 bosatte i fjor. Kommunene har tatt utfordringen på alvor og meldt inn nær 7000 vedtaks plasser - en økning på over 2000 fra i fjor. Sammensetningen av bosettingsklare er endret. Nå er det i all hovedsak enslige som trenger bistand til bosetting - flertallet er enslige menn - mens det tidligere var flere familier. Den største utfordringen er å bosette enslige mindreårige - behovet har økt med over 400% fra 2008. Barn og unge prioriteres ved bosetting. Antall bosatte enslige mindreårige er økt fra 96 personer 1. halvår 2008 til 130 1. halvår 2009. Kommunene melder at det tar tid å etablere tjenestetilbud, og at flertallet av vedtaks plassene for enslige mindreårige vil bli tatt i bruk 2. halvår.

I 2008 var det rekordhøy sysselsetting for innvandrere med 64,2%, en økning på 0,9 prosentpoeng fra begynnelsen av året. Andelen sysselsatte innvandrerkvinner økte til 58,7%, en økning på 1,4 prosentpoeng. Finanskrisen har medført økt ledighet blant innvandrere, opp fra 4,5% til 6,6% fra 1. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. For bedre å forutsi sysselsetting og ledighet blant innvandrere har SSB på oppdrag fra IMDi utarbeidet en prognosemodell. Kvalifisering, arbeidserfaring og rekruttering er satsningsområder for å bidra til økt sysselsetting og redusert ledighet:

Flere deltar i norskopplæringen og flere består skriftlige norskprøver. Andelen deltagere i norskopplæringen har økt fra 65% i 2008 til 76% 1. halvår i 2009 (gjelder andelen deltagere i norskopplæringen ett år etter at retten og plikten til opplæring inntrådte). Andelen som bestod skriftlig norskprøve 2 økte fra 54% til 61%. Tilsvarende økte andelen som bestod norskprøve 3 fra 47% til 55%. Økt sysselsetting gir flere arbeidserfaring. Utprøvingsarbeid som Ny Sjanse gir gode resultater for personer som har vært utenfor arbeidslivet lenge og er nå utvidet til å omfatte flere kvinner. Rekrutteringsarbeidet er styrket bl.a. gjennom opprettelsen av råd- og veiledningstjenesten på www.mangfoldsportalen.no.

Integreringen i Norge går i riktig retning, men tar tid og er komplisert. Til Årsrapporten 2008 analyserte IMDi viktige arenaer for integrering som sysselsetting, kvalifisering, utdanning, bruk av velferdstjenester, ekteskap, frivillig virksomhet, m.v. Med utgangspunkt i analysen løftet IMDi frem 35 utfordringer for å styrke integreringsarbeidet. I 1. halvår har den offentlige debatten vært preget av spørsmål som bruk av hijab i politiet, forslaget om ny blasfemiparagraf i straffeloven og "snik-islamisering". Slike saker er utpreget politiske med stort rom for skjønsmessige vurderinger. IMDi søker å bidra med fakta, kunnskap og erfaringer som grunnlag for oppgaveløsning og politikktutvikling. 1. halvår har IMDi utgitt 4 egne rapporter og vært oppdragsgiver for 14 andre rapporter og prosjekter som er offentliggjort.

Resultater/nøkkeltall:

- *Bosetting*: Antall bosatte innen 6 måneder fra vedtak til bosetting har økt til 81% - opp fra 75% ved samme tid i fjor. Tiden fra vedtak til bosetting er redusert fra 5,9

måneder ved årsskiftet til 4,8 måneder 1. halvår. Det er 2091 bosettingsklare i mottak, en økning fra 1370 personer ved årsskiftet.

- *Norskopplæring*: Det er gode resultater i norskopplæringen. Flere deltar i opplæringen (76%), flere går opp til norskprøvene (ca. 8700 deltagere) og flere består de skriftlige prøvene (prøve 2 og 3 med hhv. 61% og 55%).
- *Introduksjonsprogram*: Etterutdanningstilbud for programrådgivere er utviklet og starter opp ved Høgskolen i Buskerud 2. halvår. Det er etablert egne nettsider som gjør informasjon, erfaringsutveksling og faglige diskusjoner enklere for ansatte som arbeider med ordningen.
- *Ny sjanse*: Ny sjanse gir resultater. I 2008 gikk 43% av deltagerne over i arbeid eller utdanning. I 2009 har flere nye prosjekter kvinner som målgruppe.
- *Arbeid mot tvangsekteskap*: Det var 252 saker på skolene/utenriksstasjonene 1. halvår – en økning fra ca. 170 i 2. halvår 2008. Antall saker til Kompetanseteamet har økt fra 93 til 128. Det er utstrakt samarbeid med sentrale etater/aktører.
- *Arbeidsinnvandring*: Informasjon til arbeidsinnvandrere utarbeidet i samarbeid med 15 etater distribueres på 3 språk til høsten. Tilskudd er fordelt til frivillig informasjons- og veiledningsarbeid overfor arbeidsinnvandrere. En analyse viser at kommunene i liten grad er forberedt på etterspørselen etter kommunale tjenester. Arbeidsinnvandrere er intervjuet om fremtidsplaner etter "finanskrisen".
- *Tolkefeltet*: Antall tolker i Nasjonalt tolkeregister økte til 1004 1. halvår og registeret dekker 66 språk. 88 studenter tar tolkeutdanning i 2009. 70 studenter har bestått eksamen i påbyggingsmodulen i tolking i nemnds- og rettsmøter. En rapport om tolkebruk i straffesakskjeden offentliggjøres tidlig på høsten.
- *Statsborgerseremoni*: Andelen av de inviterte som deltok på statsborgerseremoni har øket til over 22%. For å utvikle tiltak for økt deltagelse, er det gjennomført en målgruppeanalyse som kartlegger årsaker både til deltagelse og ikke-deltagelse.
- *Samarbeid med frivillige organisasjoner*: IMDi samarbeider med frivillige organisasjoner om en rekke tiltak og prosjekter. For å styrke bosettingsarbeidet og bidra til deltagelse og inkludering er det inngått samarbeidsavtaler med 6 store frivillige organisasjoner. Det er også utstrakt samarbeid om informasjon til arbeidsinnvandrere, i arbeidet mot tvangsekteskap og ifm. Stortingsvalget, samt store enkelttiltak som arrangementet på kvinnedagen 8. mars og Til topps. Lokal aktivitet stimuleres gjennom tilskudd til lokale innvandrersorganisasjoner, som forvaltes av fylkeskommunene.
- *Dialog*: Det er etablert 4 nye lokale møteplasser for å bidra til øket deltagelse. For å bidra til økt kunnskap om religioner er det lagt ut informasjon om 6 religioner på eget område på www.imdi.no.
- *Økt valgdeltagelse*: Det gjennomføres en rekke informasjons- og mobiliseringstiltak i samarbeid KRD, KIM, frivillige organisasjoner og politiske partier.
- *Groruddalssatsingen / Handlingsprogram Oslo Sør*: Det er utarbeidet forslag til oppfølging av levekårsutfordringene i delbydeler som ikke er omfattet av områdeløft. Et FoU-prosjekt i bydel Alna utvikler mangfoldsperspektivet i rollen som arbeidsgiver, tjenesteyter og tilrettelegger for dialog.

- *Forum for integrering og mangfold (FIM)*: Det er laget et informasjonshefte om FIM og FIM-etatenes ansvar og oppgaver på integreringsfeltet.
- *Kunnskapsutvikling*: Det er publisert 4 IMDi-rapporter og gitt støtte til 14 andre rapporter og prosjekter innen prioriterte områder.
- *Informasjon*: IMDi prioriterer tiltak innenfor bosetting, arbeid mot tvangsekteskap, arbeidsinnvandring, og kvinner og arbeid. Trafikken på www.imdi.no har øket til 166 000 besøk / 89 000 besøkende. Publikasjoner og trykksaker har et samlet opplag på 143 000.

IMDi har flere ansatte som følge av nye, store oppgaver som arbeidet mot tvangsekteskap, og økt omfang innen eksisterende oppgaver som bosetting. Infrastruktur som lokaler og IKT, samt opplæring, er forsøkt tilpasset at organisasjonen har flere ansatte. I tillegg har IMDi overtatt driftsansvaret for IKT fra UDI første halvår. IMDis virksomhet i Oslo, Bergen og Narvik er flyttet til nye lokaler. Pr. 30.06.09 har IMDi 209 ansatte, hvorav 30% har innvandrerbakgrunn. Sykefraværet er redusert fra 6,2% til 5,9% siden 2008. Turnover er redusert fra 11% til 2%. Arbeidsbelastningen er betydelig.

VIRKSOMHETSRAPPORT

HOVEDMÅL 1: MÅLRETTET ETABLERING I SAMFUNNET FOR NYANKOMNE FLYKTNINGER OG INNVANDRERE

D1-1 Rask bosetting av flyktninger i områder med mulighet for arbeid, kvalifisering og utdanning

Styringsparametere

- Andel flyktninger som bosettes innen 6 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 pst.
- Andel enslige mindreårige mellom 15 og 18 år som bosettes innen 3 måneder etter at vedtak om opphold i Norge eller innreisetillatelse er gitt. Resultatkravet er 90 pst.
- IMDi skal gi tilbud om opplæring til Barne-, ungdoms- og familieetaten om bosetting av enslige mindreårige i aldersgruppen 15-18 år.

Det er tre hovedutfordringer i bosettingsarbeidet: 1) Bosettingsbehovet i 2009 er omtrent fordoblet sammenlignet med 2008. 2) Sammensetningen av dem som skal bosettes er endret. Langt flere enslige skal bosettes, og særlig sterk er økningen av enslige mindreårige. 3) Det tar lenger tid for kommunene å bygge opp tilstrekkelig tjenestekapasitet, særlig boligløsninger for enslige og tilbud til enslige mindreårige.

81% av flyktingene er bosatt innen 6 måneder etter vedtak om opphold (68% pr. 31.12.08). Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting for bosatte fra mottak er redusert fra 5,9 til 4,8 måneder.

31% av enslige mindreårige (EM) er bosatt innen 3 måneder etter vedtak om opphold (34% pr. 31.12.08). Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting for bosatte fra mottak økte fra 4,5 til 5,4 måneder.

Utvalgte nøkkeltall:

	31.12.07	30.06.08	31.12.08	30.06.09
Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting (mnd)	4,8	5,3	5,9	4,8
Andel bosatt innen 6 mnd (%)	84	75	68	81
Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting for EM u. 18 år (mnd)	6,1	3,9	4,5	5,4
Andel EM u. 18 år bosatt innen 3 mnd (%)	46	33	34	31
Antall bosatte	3 826	2079	4427	2479
Antall bosatte EM u. 18 år	148	96	207	130
Gj.sn. ventetid fra saksopprettelse til bosetting (mnd)	22,8	26,7	25,3	13,8
Antall bosettingsklare i mottak	1571	1404	1370	2091
Antall bosettingsklare barn i familier i mottak	529	525	266	326
Antall bosettingsklare EM u. 18 år i mottak	36	108	188	382
Antall lengeventende i mottak (> 6 mnd)	85	488	200	287
Antall lengeventende barn i mottak (> 6 mnd), inkl. EM u. 18 år	28	188	51	96

Gj.sn. ventetid for personer i mottak med pos. vedtak (mnd)	3	5,2	3,3	3,5
Gj.sn. ventetid for EM u. 18 år med postivt vedtak (mnd)	2,8	2,2	2,6	3,7

Kilde: DUF

Det er bosatt 2479 personer, 400 flere enn på samme tid i 2008. Måltallet for 2009 er 8200 (fastsatt av Nasjonalt utvalg i mai 2008). Ift. periodisert måltall på 4017 er måloppnåelsen 62 %.

Antall bosettingsklare i mottak har økt fra 1370 til 2091. Antall lengeventede i mottak (som har ventet på bosetting i mer enn 6 måneder) har økt fra 200 til 287.

Antall bosettingsklare barn i familier i mottak har økt fra 266 til 287. Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting for familier er redusert fra 6,0 til 4,2 måneder.

Antall utsøkte bosettingsklare i mottak har økt fra 522 til 891. Antall ikke-utsøkte har økt fra 848 til 1200. Av disse har andelen enslige økt fra 74% til 78%. Andelen enslige menn har økt fra 56% til 62% (fra 471 til 741 personer).

Situasjonsbeskrivelse - utfordringer

Øket bosettingsbehov

Den sterke tilstrømningen av asylsøkere betyr at bosettingsbehovet for 2009 og 2010 omtrent er fordoblet sml. med 2008. Måltallet for 2010 er 10 000 (fastsatt av Nasjonalt utvalg i mai). Dette krever en vedvarende utvidelse av kommunenes bosettingskapasitet. Kommunene har så langt tatt ansvar for det økte behovet i 2009 ved å øke antall vedtaks plasser. Det er en stor utfordring å fremskaffe en like stor økning i antall plasser for 2010.

For 2009 er 295 kommuner anmodet om vel 8600 vedtaks plasser. Pr. 30.06.09 var det 6930 tilgjengelige plasser i 264 kommuner. 17 kommuner har svart nei på anmodningen. 14 kommuner som er anmodet om 225 plasser hadde ikke fattet vedtak ennå.

Det anslås at det vil bli bosatt 6700 flyktninger i 2009. Prognosen er vurdert på bakgrunn av tilgangen på vedtaks plasser, samt erfaringen at faktisk bosetting utgjør ca. 90% av tilgangen på plasser. Bosettingen hittil i år innebærer bruk av ca. 36% av plassene.

Endret sammensetning - flere enslige

Samtidig med den sterke økningen i bosettingsbehovet, har også sammensetningen endret seg. Andelen enslige øker, og spesielt stor er økningen for enslige mindreårige. Fra en bosetting på vel 200 enslige mindreårige under 18 år i 2008, er målet å bosette ca. 800 i år, og i 2010 er målet 1600.

Kommunene har de senere årene i stor grad bosatt familier, og boligmassen i kommunene er mer tilpasset familiers behov. Det er en utfordring for kommunene å bygge om eksisterende boligmasse tilpasset ensliges behov, herunder etablering av bofellesskap, eller skaffe nye boliger. Kommunene oppfatter også at familier i større grad blir boende i kommunen, mens enslige forbindes med sekundærflytting. Videre kreves det omtrent like mye ressursinnsats å bosette en enslig som en familie. Dermed gir bosetting av en familie mer effektiv ressursbruk. Økningen i antall enslige som skal bosettes, krever økt ressursbruk i hele utlendingsforvaltningen.

Kommunenes tjenestekapasitet

Antall utsøkte bosettingsklare i mottak har økt kraftig. En viktig årsak er at en del av de nye kommunene som ikke har bosatt tidligere, har brukt 1. halvår på å bygge opp tjenestetilbudet, herunder boliger, introduksjonsprogram og norskopplæring. Disse vil starte bosettingen først over sommeren. Også etablerte bosettingskommuner trenger tid til å øke tjenestekapasiteten. I tillegg er bosettingen normalt høyere 2. halvår enn 1. halvår. Derfor forventes bosettingen å bli vesentlig høyere 2. halvår.

Gjennomførte tiltak

For å lette kommunenes arbeid med boliganskaffelse, har IMDi et godt og konstruktivt samarbeid med Husbanken, slik at kommunene er godt informert om de støtteordningene som kan brukes i bosettingsarbeidet. Et felles informasjonstiltak overfor kommunene er presentasjon av "Vegårsheimmodellen". Den skal bidra til at flyktningene kjøper boligene de bor i så snart de er i stand til å betale utgiftene. Både kommunene og flyktningene bruker Husbankens virkemidler.

På oppdrag fra IMDi har Hero mottak og kompetanse sammen med Bergen, Hamar og Time kommuner gjennomført et prosjekt for å utvikle og prøve ut nye løsninger i det private leiemarkedet, samt å fremskaffe informasjon om hindringer for rask bosetting. Rapporten viser at det har vært vanskelig å finne frem til gode løsninger. IMDi vil vurdere rapporten nærmere mht. utvikling av evt. tiltak.

For å bidra til ytterligere bruk av bofellesskap som boform for enslige gjennomfører IMDi tiltak rettet mot kommuner, mottak og flyktningene. Bl.a. er en manual til bruk for kommunene ved etablering av bofellesskap, samt informasjonsmateriell til bruk i mottakene, under utarbeidelse.

For raskere bosetting i enkeltsaker og bedre utnyttelse av vedtaks plassene har IMDi utstrakt møtevirksomhet med kommunene. Dette er ressurskrevende, men gir resultater.

For sikre en bedre saksflyt i alle ledd i bosettingsprosessen, er IMDis rutinehåndbok for bosetting revidert. Etter oppdrag fra IMDi forelå i januar Devoteam daVincis rapport "Bosetting av flyktninger" med forslag til tiltak for å effektivisere alle ledd i bosettingsarbeidet. Med utgangspunkt i rapporten og en større høringsrunde vil IMDi fremme forslag om tiltak til AID.

For å styrke bosettingsarbeidet og bidra til deltagelse og inkludering er det inngått samarbeidsavtaler med 6 store frivillige organisasjoner, se delmål 2-3.

Enslige mindreårige under 18 år

Det er bosatt 130 enslige mindreårige under 18 år. Måltallet for 2009 er 800. 31% er bosatt innen 3 måneder etter vedtak om opphold, og 58% innen 6 måneder. Tallene pr. 31.12.08 var hhv. 34% og 86%. Gj.sn. ventetid fra vedtak til bosetting har økt fra 4,5 til 5,4 måneder. Antall bosettingsklare enslige mindreårige under 18 år i mottak har økt fra 188 til 382. Antall bosettingsklare som har ventet over 3 måneder på bosetting har økt fra 40 til 211.

123 kommuner er bedt om 1050 vedtaks plasser. 460 av plassene gjelder anmodning om å omdisponere ordinære plasser til plasser for enslige mindreårige. Det er nå 594

tilgjengelige plasser i 66 kommuner. 29 kommuner har svart nei på anmodningen. De fleste plassene vil være tilgjengelig først over sommeren fordi kommunene trenger tid til å bygge opp et tilfredsstillende bo- og omsorgstilbud.

IMDi's tiltaksplan for flere vedtaks plasser og økt bosetting av enslige mindreårige ble oversendt AID 09.02.09. IMDi har utstrakt møtevirksomhet med kommunene for å informere om hva bosetting av enslige mindreårige innebærer og for å bistå med råd og veiledning. For å motivere kommunene til økt bosetting av enslige mindreårige, avholdt IMDi en konferanse 05.06.09 der 29 kommuner deltok. Konferansen følges opp med bl.a. nye forespørslers til utvalgte kommuner og et felles kompetansehevingsprosjekt mellom Bufdir og IMDi for å gi kommunene raskere og bedre svar på spørsmål.

IMDi har forespurt alle landets folkehøgskoler om bruk av internatplasser til bosetting av enslige mindreårige. Så langt har 20 skoler meldt om mulig bruk av inntil ca. 195 plasser. Dette følges opp overfor kommunene. Målet er at plassene tas i bruk ved skolestart i august. Kommunene rapporterer ikke til IMDi hvilke boligløsninger de velger ifm. bosetting. IMDi tar derfor sikte på manuell telling av bruken av internatplasser fom. månedsrapporten for august.

Bufetat overtok ansvaret for bosetting av enslige mindreårige under 15 år 01.10.08. Opplæring og kompetanseoverføring er gjennomført iht. plan, men det er fremdeles behov for oppfølging fra IMDi. Bufetat har ennå ikke overtatt ansvaret for bosetting av enslige mindreårige mellom 15 og 18 år. I påvente av avklaring er det ikke innledet samarbeid om opplæringstilbud. Samarbeidet mellom Bufetat og IMDi fokuserer på bosetting av et rekordhøyt antall enslige mindreårige under 15 år.

Overføringsflyktninger

Det er bosatt 610 overføringsflyktninger, inkl. de 120 overføringsflyktninger som skulle kommet i november/desember 2008, men som ble forsinket pga. urolighetene i Thailand. Målet er å bosette 1200 flyktninger. 2 av 4 planlagte kommisjonsreiser er gjennomført til Nepal og Syria. International Organization for Migration (IOM) har gitt kulturorienteringsprogram for 200 overføringsflyktninger, samt 11 seminarer for kommuner. Iht. avtalen med IOM skal det gis program til 900 flyktninger og seminar for 15-20 kommuner. Målet om program til 900 flyktninger må nedjusteres fordi det ikke skal gis program til barn under 8 år, samt de som tas ut på kommisjonsreiser og på dossierbasis. Rutinene for samarbeid med UDI fra mars 2008 er vel etablert, og samarbeidet er godt.

D1-2 God opplæring i norsk og samfunnskunnskap til voksne innvandrere

Styringsparametere

- Andel av dem som er omfattet av rett og plikt / plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som har begynt opplæringen innen ett år etter at retten og plikten inntrådte. Resultatkravet er 90 prosent.
- Andel av deltakere i norskopplæringen som går opp til enten Norskprøve 2 eller 3. Resultatkravet er 80 prosent.
- Andel av dem som går opp til prøve i 2009 som består skriftlig del av prøven. Resultatkravet er 60 pst.
- Andel av dem som går opp til prøve i 2009 som består muntlig del av prøven. Resultatkravet er 95 pst.

Det har vært en positiv utvikling i resultatene for norskopplæringen. Det er flere som deltar i opplæringen, flere går opp til norskprøvene, og flere består de skriftlige prøvene. IMDi har samarbeidet med VOX, kommunene og fylkesmennene for å bidra til denne resultatforbedringen (se under).

I løpet av 1. halvår har andelen av dem som er omfattet av rett og plikt/plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som har begynt i opplæring innen ett år etter at retten og plikten til opplæring inntrådte, økt fra 65% til 76%. Dette er en klar resultatforbedring.

Når det gjelder andelen deltagere i norskopplæringen som går opp til enten Norskprøve 2 eller 3, har IMDi tidligere rapportert på antall deltagere som går opp, sett ift. antall deltagere som er i opplæring på rapporteringstidspunktet. Dette gir ikke et presist bilde, siden de som på rapporteringstidspunktet har avlagt eksamen, ikke nødvendigvis er en del av den gruppen som fortsatt er under opplæring. En mer presis rapportering vil være andelen som går opp til prøvene sett ift. den gruppen som har gjennomført opplæring. For å gjøre dette er det nødvendig å ha et rapporteringssystem som følger årskullene fra opplæringen starter til eksamen er avlagt. Pr. i dag er slik rapportering ikke mulig. Pr. 30.06.09 rapporteres det derfor på det totale antallet som har gått opp til norskprøver 1. halvår 2009, sml. med 1. halvår 2008: Antallet som avla skriftlig Norskprøve 2 eller 3 øket fra 7211 til 8795. Antallet som avla muntlig Norskprøve 2 eller 3 øket fra 7040 til 8607. Økningen for begge grupper av prøver var på 22%.

Andel av dem som gikk opp til prøver, og som bestod skriftlig og muntlig del:

	Muntlig del		Skriftlig del	
	Avla prøve	Besto	Avla prøve	Besto
Norskprøve 2				
1. halvår 2009	5514	5120 (93%)	5747	3498 (61%)
1. halvår 2008	4240	3942 (93%)	4457	2425 (54%)
Hele 2008	5518	5152 (93%)	5687	3121 (55%)
Norskprøve 3				
1. halvår 2009	3093	2519 (81%)	3048	1687 (55%)
1. halvår 2008	2800	2287 (82%)	2754	1304 (47%)
Hele 2008	3512	2872 (82%)	3482	1636 (47%)

Kilde: Norsk Språkttest, Universitet i Bergen, juni 2009

Det er en positiv utvikling for de skriftlige prøvene. Av de 8795 personene som avla skriftlig prøve 2 eller 3, besto hhv. 61% og 55%. Dette er en signifikant økning på 7-8% siden 30.06.09.

IMDi har ikke tilstrekkelig kunnskap om årsakene til resultatforbedringene innen norskopplæringen, men vil følge utviklingen nøye slik at trenden kan fortsette.

Selv om det har vært en positiv resultatutvikling, er det fortsatt en utfordring å få flere til å delta i norskopplæringen, flere til å gå opp til norskprøvene, og at en høyere andel består norskprøvene.

IMDi har overfor kommunene informert om behovet for å oppnå økt deltagelse i norskopplæringen. IMDi har også formidlet viktigheten av at kommunene opprettholder sin informasjonsplikt overfor personer som har rett og/eller plikt til norskopplæring. Informasjonsformidling og dialog skjer bl.a. på IMDi's møter med enkeltkommuner, på regionale fag- og opplæringssamlinger, i den løpende kontakt med fylkesmennene, samt i rundskrivet for norsktilskuddet.

For å bidra til å øke andelen norskdeltagere som går opp til og består prøvene, samarbeider VOX og IMDi om å øke kvaliteten på opplæringen. Dette gjøres bl.a. gjennom kompetanseheving for både ledere og lærere. Som i 2008 samarbeider VOX og IMDi også i år om etterutdanningskursene for lærere i norskopplæringen. Målet er at 2000 lærere skal delta på kursene i 2009. Kursene har vært under planlegging 1. halvår. Enkelte kurs ble avholdt i mai, mens resten skal avholdes fra september til november. Informasjon om samtlige kurs ligger på www.vox.no og www.imdi.no. Informasjon ble også gitt på VOX' årlige norskkonferanse for skoleledere og lærere fra hele landet.

IMDi sendte brev til alle kommunene i 1. kvartal med informasjon om resultater på norskprøvene i egen kommune sammenlignet med resultater på landsgjennomsnittet. Dette skal bidra til at kommunene skal ha fokus på resultater, samt at det skal bidra til god mål og resultatstyring.

Bruk av mål- og resultatstyring er et virkemiddel for å bedre resultater på norskprøvene. Derfor deltar IMDi i utviklingen og planleggingen av VOX' opplæringssamlinger for skolelederne. IMDi leverer en fagartikkel til temaheftet som brukes på samlingene, og holder innledning om temaet. Samlingene skal gjennomføres 2. halvår.

IMDi deltar i referansegruppen til "Krafttak i norskopplæringen", som en stor satsning i Oslo kommune med tre mål: Økt rekruttering til norskopplæringen, økt kvalitet i norskopplæringen, og økt gjennomstrømming/fullføring. (det er bl.a. blitt reklamert for norskopplæring på busser og med høytalere på Grønland i Oslo). Prosjektet har et budsjett på 85 mill. kr. over tre år.

Når det gjelder ulike faktorer som kan påvirke resultatene i norskopplæringen, foreligger det mye kunnskap om deltagerens språk og utdanningsbakgrunn. Det mangler imidlertid kunnskap om andre faktorer. For økt kunnskap om frafall og progresjon i norskopplæringen foretar IMDi i samarbeid med Oslo kommune en gjennomstrømningsanalyse. Resultatene vil foreligge i september.

D1-3 Rask overgang til arbeid eller utdanning etter gjennomført introduksjonsprogram

Styringsparametere

- Andel av deltakerne i introduksjonsordningen som går over i utdanning eller arbeid direkte etter avsluttet program. Resultatkravet er 65 pst.
- Andel som er arbeidssøkere ved avsluttet introduksjonsprogram som har gått over til arbeid eller utdanning innen ett år etter avsluttet program. Resultatkravet er 30 pst.
- Andel kvinner som går over i arbeid eller utdanning etter avsluttet program, skal øke med 5 prosentpoeng eller mer.

IMDi måler resultater i introduksjonsordningen en gang årlig. Rapportering på styringsparameterne vil foreligge i virksomhetsrapporten pr. 31.12.09.

Oppfølging av introduksjonsordningen

Pr. 01.06.09 er det 6641 deltagere i introduksjonsprogrammet (4875 pr 30.06.08 og 6529 pr 31.12.08). (Kilde: NIR)

Det er fortsatt utfordringer med å bedre resultatene i introduksjonsordningen. IMDi gjennomfører tiltak for å bidra til at:

- kommunene har tilstrekkelig fokus på mål og resultatstyring.
- nye og gamle bosettingskommuner har tilstrekkelig kompetanse gjennom informasjon og kunnskap, slik at de kan forvalte introduksjonsordningen på en tilfredsstillende måte. Kompetansebehovet understrekes også av relativt stor turnover blant kommuneansatte i introduksjonsordningen.
- kommunene tilbyr god kvalitet på tjenester innenfor introduksjonsordningen, og at programinnholdet videreutvikles.

For å sikre tilstrekkelig fokus på mål og resultatstyring avholder IMDi seminarer for kommunene for å spre kunnskap og erfaringer om tiltak og metoder for god måloppnåelse. For å bevisstgjøre politisk ledelse i kommunene om behovet for bedre resultater i introduksjonsordningen og norskopplæringen, ble det i 1. kvartal sendt ut brev til alle kommuner som tilbyr introduksjonsprogram. Bl.a. sammenlignes resultatene i den enkelte kommune med resultatene på landsbasis. Videre har IMDi har holdt innlegg på KS-seminarer for nye bosettingskommuner om overordnede mål og resultater i introduksjonsordningen. De fleste kommuner har tatt i bruk, eller planlegger å ta i bruk, mål og resultatstyring.

For å imøtekomme behov for informasjon og kunnskap, gir IMDi fortløpende råd, veiledning og oppfølging til kommuner, fylkesmenn og enkeltpersoner om introduksjonslovens ordninger og tilskudd. Videre er informasjon og erfaringer om gode tiltak og metoder lett tilgjengelig for kommuneansatte som arbeider med introduksjonsordningen på www.introsidene.no. Nettsidene ble lansert januar, og det er 230 registrerte brukere av sidene. Sidene er også presentert på to konferanser i Fredrikstad og på Lillehammer. Arbeidet med videre markedsføring fortsetter. IMDi arrangerer fagkonferansen "Intro 5 år" den 1. og 2. september for programdeltagere, kommuner og andre samarbeidspartnere. Konferansen vil ha fokus på kvalitet i introduksjonsprogrammet og hvordan kommunene kan få gode resultater i økonomiske nedgangstider med økende arbeidsledighet. Det faglige fokuset er på kvalitet, metodikk og innhold. Som ledd i forberedelsene, er det gjennomført møter med 18 kommuner for å diskutere utfordringer i introduksjonsordningen og tiltak for bedre resultater. Funnene skal presenteres på konferansen.

I arbeidet med å sikre at kommunene tilbyr god kvalitet på tjenester som gis innenfor introduksjonsordningen, og at kvaliteten på programmet forbedres, gjennomføres flere tiltak: Oppstart av et 1-årig høyskolestudium for programrådgivere. Studieplanen ble ferdigstilt i 2008, og studiet starter opp ved Høgskolen i Buskerud 2. halvår. Det er 30 studieplasser, og studiet er nettbasert. Studiet gjennomføres på oppdrag av og i samarbeid med IMDi. I Nasjonalt Introduksjonsvalg er behovet for økt fokus på utdanning for introduksjonsprogramdeltakere diskutert. Det vurderes om avtalen mellom KS og AID

om styrket samarbeid på utdanningsområdet kan danne grunnlag for et utvidet og bedre voksenopplæringstilbud for deltagere i introduksjonsordningen. IMDi vil følge opp dette i 2. halvår.

NIR

Det er en utfordring å bedre datakvaliteten i NIR. IMDi informerer og veileder om registrering og nye verktøy i NIR i den løpende oppfølgingen av kommunene, og det er avholdt samlinger for superbrukere i alle kommuner. I overkant av 300 kommuner har fått opplæring. I brev til kommunene (omtalt ovenfor) er også viktigheten av å registrere i NIR understreket. I etterkant har kommunene foretatt ca. 250 etterregistreringer.

Ny NIR-versjon ble innført 23.03.09. Viktigste endringer er bedre brukertilgangsprofiler og funksjonalitet for registrering av norsktimer for å få bedre datakvalitet, brukervennlighet og rapporter. Utvikling av ny versjon til 10.08.09 er i gang og vil gi mulighet til individuell påmelding til norskprøver. Med supportsystemet JIRA (etablert 23.02.09), er brukerstøtten forbedret både for kommunene og IMDi. Fra etableringen frem til 30.06.09 var det ca. 600 supporthenvendelser, de fleste gjelder uttrekk av rapporter i NIR basert på data fra DUF.

Klagebehandling

I perioden 01.01.09-15.06.09 har 12 fylkesmenn behandlet 26 klager (6 har ingen klager), hvorav 18 fra kvinner og 8 fra menn. IMDi har fått tilsendt kopi av samtlige vedtak: I 22 saker fikk klager ikke medhold. 3 saker ble avvist pga. manglende klagekompetanse. I 1 sak ble vedtak opphevet pga. utilstrekkelig informasjon. 9 klager gjaldt avslag på deltakelse fordi kommunene vurderte søker til ikke å være omfattet av personkretsen i lovens § 2. Antall klager synes lavt ettersom det årlig fattes flere tusen vedtak.

HOVEDMÅL 2: LIKE MULIGHETER TIL DELTAKELSE

D2-1 Kjennskap til og oppslutning om norske lover og grunnleggende rettigheter og plikter

Styringsparametere

- Andel av personene som inviteres til statsborgerseremoni som deltar. Resultatkravet er at andelen som deltar i seremoniene skal øke.
- Andel elever med innvandrerbakgrunn på skoler med minoritetsrådgivere som fullfører og består videregående opplæring. Resultatkravet er at andelen skal øke.
- Antall elever som oppsøker rådgivertjenesten på skoler med minoritetsrådgivere. Resultatkravet er at antall skal øke.
- Startpakken med informasjon til arbeidsinnvandrere om rettigheter og plikter på minst ett språk skal være distribuert innen 31. august 2009 (jf tiltak i St. meld nr 18 om Arbeidsinnvandring).

Statsborgerseremoni

1. halvår deltok 22,4% av de som ble invitert til seremoni (1048 av 4674 inviterte). Dette er en økning fra 20,1% i 2008. Deltakerandelen varierer mellom fylkene, fra

Sør-Trøndelag med 33% til Vestfold med 17%. I Oslo/Akershus er andelen 21,2%, en økning fra 19% i 2008.

13 seremonier er avholdt. IMDi har deltatt som observatør på 10 av seremoniene og melder om god gjennomføring og fornøyde deltakere. Leder for IMDi Nord var gjestetaler ved seremonien i Nordland.

Fylkesmennene har i ulik grad iverksatt tiltak for å øke deltakerandelen. Bl.a. er det gjort forbedringer i invitasjonsbrevene, og lokal presse/media er invitert til seremoniene. Noen seremonier har fått pressedeckning i forkant av seremoniene.

IMDi har gitt informasjon om seremonien til innvandrersorganisasjoner og innvandrerråd, samt deltatt som observatør på seremoniene. Informasjonsbrosjyren som distribueres til nye statsborgere, kommuner, bibliotek, innvandrersorganisasjoner og fylkesmennene, er revidert og trykket opp i nytt opplag (50 000 eks.),.

For å få bedre kunnskapsgrunnlag for utvikling av tiltak for økt deltagelse på seremoniene, har Fafo på oppdrag fra IMDi gjennomført en målgruppeanalyse og kommet med forslag til tiltak i rapporten "Jeg følte det var min dag". Rapporten viser at grunner til å delta varierer fra et sterkt ønske om å markere tilhørighet til Norge til nysgjerrighet og ønske om å se hva som skjer på seremoniene. Det er liten ideologisk eller politisk begrunnet motstand mot å delta. Det er et potensiale for større deltagelse. Ordningen er frivillig, men en deltagelse på mellom 20% og 30% er realistisk. På bakgrunn av rapporten vil IMDi i samarbeid med fylkesmennene utarbeide en tiltaksplan 2. halvår.

Tvangsekteskap

Ett år etter at rådgiverne startet arbeidet ved skolene og utenriksstasjonene, er IMDis tjenester i arbeidet mot tvangsekteskap godt etablert, og det har vært en sterk vekst i antall saker.

Antall saker

Tabellen viser antall saker minoritets- og integreringsrådgiverne (MR/IR) og Kompetanseteamet har fått henvendelser om 1. halvår, samt fordeling på type saker:

	MR/IR	Kompetanseteamet
Gjennomført TVE	10	15
Frykt for TVE	84	40
Gjennomført dumping	22	7
Frykt for dumping	27	14
Trusler/vold	32	31
Ekstrem kontroll	68	13
Gjennomført kjønnslemlestelse	0	1
Frykt for kjønnslemlestelse	9	4
Annet (barnebortføringer 2, proformaekteskap 1)		3
Totalt	252	128

Antall saker har øket siden 2008. En skjønnsmessig vurdering av sakene til MR/IR 2. halvår 2008 (01.06.08 – 31.12.08) viser at ca. 170 falt inn under saker knyttet til tvangsekteskap. Kompetanseteamet hadde 93 saker 1. halvår 2008.

For å sikre nødvendig prioritering i IMDi arbeid mot tvangsekteskap, samt å ivareta arbeidsdelingen mellom minoritetsrådgiverne og skolenes egne rådgivere mht. frafallsproblematikk, ble det i møte med AID 13.03.09 avklart at fokus i IMDi skal være på tvangsekteskap. Derfor rapporteres det ikke på antall elever med innvandrerbakgrunn som fullfører og består videregående opplæring.

Minoritetsrådgiverne

I videregående skoler har minoritetsrådgiverne arbeidet med oppfølging av enkeltsaker og utvikling av rutiner for arbeidet med tvangsekteskap. De har initiert og deltatt i fora der saker om tvangsekteskap og æresrelatert vold diskuteres. For å styrke foreldresamarbeidet har rådgiverne iverksatt en rekke tiltak som temakvelder, dialogmøter og foreldrenettverk, i tillegg til å delta i ordinære foreldremøter. Det er behov for å ta opp tvangsekteskap og æresrelatert vold allerede på lavere skoletrinn, bl.a. fordi det er enklere å nå foreldrene siden foreldrekontakten er mer institusjonalisert i grunnskolen. Enkelte rådgivere dekker også ungdomsskoletrinnet, og andre har deltatt i infomøter o.l. i grunnskolen.

Integreringsrådgiverne

Integreringsrådgiverne har arbeidet med oppfølging av enkeltsaker og utviklingsarbeid på systemnivå, bl.a. utvikling av rutiner og avklaring av ansvar. IMDi samarbeider med UDI i den pågående revideringen av veilederen for utenriksstasjonenes arbeid mot tvangsekteskap. Rådgiverne har etablert kontakt med lokale og internasjonale organisasjoner, lokale myndigheter og andre aktuelle samarbeidsparter. Noen av disse har bistått i enkeltsaker. For å prøve ut en ordning med større kontinuitet for integreringsrådgiverne sml. med de ambulerende stillingene, ble rådgiverstillingen i Islamabad gjort om til spesialutsending for ett år fra 01.03.09 og administrativt overført til UD.

Samarbeid og kompetansebygging

Enkeltsakene er komplekse. Derfor er det nødvendig med utstrakt koordinering og samarbeid med andre etater/aktører. Utover skolene og utenriksstasjonene er det mest samarbeid med kompetanseteamet, skolehelsetjenesten, barnevernet, politiet. I tillegg kommer bl.a. NAV, UDI, psykiatrisk helsetjeneste og krisesentre.

Rådgiverne bygger opp kompetanse på skolene og utenriksstasjonene, og formidler kunnskap til forvaltningen og frivillige organisasjoner, f. eks. møter med UDI, kommuner, innvandrersorganisasjoner med medlemmer fra områder som dekkes av integreringsrådgiverne, og andre organisasjoner som arbeider mot tvangsekteskap.

Kompetanseteamet

I tillegg til arbeidet med enkeltsaker, har Kompetanseteamet holdt 22 foredrag for relevante offentlige etater, inkl. førstelinjetjenestene, og frivillige organisasjoner. Fra 01.03.09 overtok teamet ansvaret for tildeling av plasser i det nasjonale botilbudet for unge over 18 år, som er utsatt for tvangsekteskap eller trusler om tvangsgifte, jfr. tiltak 27 i handlingsplanen. Pr. i dag disponeres boliger til 7 personer. 01.04.09 fikk teamet ansvaret for å besvare spørsmål knyttet til tvangsekteskap på www.ung.no, jfr. siste del av tiltak 10 i handlingsplanen. Erfaringene fra teamets første periode (2004-2008) ble publisert i "Arbeidet mot tvangsekteskap – en veileder" i februar og distribuert til bl.a. skoleeiere, alle grunnskoler og videregående skoler, barnevernstjenesten, politiet.

Tilskudd

Av de 10 mill. kr. på post 651/71 til frivillige organisasjoners forebyggende og holdningsskapende arbeid, er 8,593 mill. kr. fordelt til 22 prosjekter, hvorav 1 i Nord-Irak og 2 i Pakistan. Tiltakene omfatter bl.a. møteplasser med leksehjelp for jenter, informasjon, opplæring, seminarer, temakvelder, teater, nettverksgrupper, og kurs for styrket selvtillit og evne til å ta egne valg. 0,7 mill. kr. er satt av til bestillingsoppdrag og inntil 0,7 mill. kr. til forvaltning av ordningen, inkl. erfaringsformidling.

Tilskuddsmottaker	Tilskudd
Association of Gambian Women in Norway – MKBK	140 000
Det norske rådet for kurdernes rettigheter – RKR	360 000
Drammen Røde Kors	85 000
Holmlia Sportsklubb	800 000
Irakiske kurdiske asylsøker- og flyktningers organisasjon – IKAF	740 000
Innvandrerens Landsorganisasjon – INLO	475 000
Internasjonal helse og sosialgruppe – IHSG	100 000
Internasjonalt hus	605 000
Kristent Interkulturelt Arbeid, KIA Trondheim	210 000
LLH (Skeiv Verden)	600 000
LLH Trøndelag	210 000
Minhaj konfliktråd	228 000
MiRA Ressurscenter for Innvandrere- og Flyktningskvinner	900 000
Norges speiderforbund	170 000
Norsk Folkehjelp	655 000
Norske kvinners sanitetsforening	400 000
Primærmedisinsk verksted – PMV	450 000
Selvstendig Demokratisk Kurdisk Kvinneforening – SDKK	545 000
Somalisk Kulturhus	200 000
Stiftelsen Kirkens Bymisjon Bergen	320 000
Tyrkiske Foreningers Landsorganisasjon i Norge	100 000
Utrop	300 000
SUM	8 593 000

Kunnskapsutvikling

På oppdrag fra IMDi har Institutt for samfunnsforskning (ISF) utarbeidet rapporten "Foreldreskap og ungdoms livsvalg i en migrasjonskontekst", som gir kunnskap om minoritetsforeldres holdninger (verdier) til likestilling, kjærlighet og familiedannelse. I utøving av foreldreskap balanserer foreldrene mellom en rekke hensyn, verdier, normer og forståelser. Foreldrene opplever også at skolen formidler og produserer et syn på eller holdninger til rettigheter som kan bidra til å undergrave foreldrenes autoritet, samt at det er et negativt fokus på dem som "innvandrereforeldre". De ønsker mer samarbeid med skolen, men ønsker samtidig å bli tatt på alvor. Rapporten danner grunnlag for utvikling av metoder og tiltak.

Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdannings (NIFU STEP) har utarbeidet rapporten "Sluttene, slitene og sertifiserte" om årsaker til frafall i videregående opplæring. Rapporten viser at minoritets elever slutter tidlig på yrkesfag eller består ikke alle fag på studieforberedende retninger sml. med majoritets elever. Rapporten vil være svært nyttig i skolens arbeid mot frafall i videregående opplæring. Rapporten ble presentert på IMDis seminar for skoler og andre

samarbeidspartnere i februar og er distribuert til skoleeiere, skoler med minoritetsrådgivere og samarbeidspartnere som AID, KD og Udir.

Utviklingstrekk - utfordringer

Vurderingen av enkeltsakene fra 1. halvår viser (materialet er begrenset):

- Da arbeidet startet var det en forventning om stor pågang av saker i forkant av ferier. Det viser seg sakene kommer jevnt i løpet av året. Dette kan bety at rådgivernes tilstedeværelse på skolene fører til hjelp tidligere i saksforløpet og mulig også forebyggende i enkeltsaker.
- Etater som skole, barnevern og politi kan ofte ha vært involvert over lenger tid i de sakene som rådgiverne får henvendelser om, uten at etatene selv har fanget opp problematikk med tvangsekteskap. Dette kan tyde på mangel på kompetanse ift. å fange opp problematikken, samt å forebygge. IMDi bidrar til å motvirke dette gjennom samarbeid med og kompetansebygging i de ulike etatene.
- I enkelte saker utsettes jenter for press fra jevnaldrende gutter gjennom kontroll og voldsutøvelse, enten som brødre eller kjærester. IMDi er i ferd med å utvikle tiltak rettet mot gutters ulike roller.

I 1. halvår er det satt i gang arbeid med bl.a. systematisering og formidling av kunnskap og erfaringer fra enkeltsaker, avklaring av rolle- og ansvarsdeling mellom ulike etater, samt utvikling av rutiner for saksflyt og samarbeid.

Søknaden om konsesjon for registrering av personopplysninger ble avslått av Datatilsynet i april. Avslaget er anket.

Arbeidsinnvandring

Den sterke økningen i arbeidsinnvandringen de senere årene innebærer to store integreringsutfordringer: Behovet for informasjon om rettigheter og plikter, samt manglende rett eller plikt til norskopplæring. Økt arbeidsledighet som følge av finanskrisen skaper usikkerhet om dette vil påvirke antall arbeidsinnvandrere til landet, samt hvor mange som blir.

I samarbeid med 15 sektormyndigheter, bl.a. NAV, Skatteetaten, Husbanken, UDI og politiet, har IMDi utviklet informasjon til Startpakken. Den trykte versjon vil bli distribuert på norsk, engelsk og polsk til høsten. Domenet www.nyinorge.no er overtatt fra UDI og er planlagt brukt til den elektroniske versjonen.

IMDi gir veiledning og formidler kunnskap til kommuner, fylkeskommuner og frivillige organisasjoner, bl.a. om norskopplæring og tilskudd til integreringsaktiviteter.

Det er fordelt 3,825 mill. kr. til 7 prosjekter for informasjon og veiledning til arbeidsinnvandrere og deres familiemedlemmer.

NTNU Samfunnsforskning rapport "Arbeidsinnvandring – konsekvenser for det kommunale apparatet" (IMDi-rapport 1-2009) viser at kommunenes tjenestekapasitet ikke er tilstrekkelig og at ansvarsdelingen mellom etatene er uklar. Rapporten viser også hvordan norskundervisningen er organisert.

IMDi-rapporten "Vi blir..." (IMDi-rapport 1-2008) viste at mange arbeidsinnvandrere ser for seg en fremtid i Norge og ønsker å hente familiene hit. En ny

spørreundersøkelse i april viser at mange arbeidsinnvandrere, særlig de som er etablert med familie i Norge, fortsatt vil bli. Finanskrisen har imidlertid ført til økt usikkerhet for arbeidsinnvandreres fremtidsplaner. Resultatene ble forelagt AID i juni og rapporten vil foreligge i august.

Trossamfunn

IMDi overtok oppgavene med kunnskap om ulike religioner, forholdet til integrering, og utvikling av kontakt og dialog med ulike trossamfunn fra AID i mars 2008. Spørsmål knyttet til religion og trossamfunn er i økende grad blitt tema i integreringsarbeidet. Bl.a. er det en tendens at religion blir viktigere som identitetsmarkør, samt at konflikter og utfordringer knyttes til religion, f. eks. debatten om hijab i politiet, forslaget til ny blasfemiparagraf i straffeloven og "snik-islamisering". IMDi arbeider for at trossamfunnene bidrar med kunnskap og tiltak gjennom dialog- og nettverksarbeid, både innad i det enkelte trossamfunn, i lokalmiljøet og gjennom å bidra i utvikling av offentlige tiltak. For øket kunnskap til befolkningen om religioner som praktiseres i Norge, har IMDi opprettet et eget område på www.imdi.no om religioner. Det er lagt ut informasjon om 6 religioner med fokus på praktiske sider ved religionene og om forskjeller mellom grupper innen hver religion.

IMDi har forberedt og deltatt på 2 Dialogforum der politisk ledelse møter minoritetsungdom for å diskutere integrering og inkludering.

D2-2 Høyere sysselsetting blant innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn

Styringsparametere

- Andel arbeidsgivere blant de heleide statlige virksomhetene som kan dokumentere at de har tiltak for tilsetting og rekruttering til lederstillinger av personer med innvandrerbakgrunn. Resultatkravet er at andelen skal øke.
- Andel personer med innvandrerbakgrunn ansatt i staten og heleide statlige virksomheter. Resultatkravet er at andelen skal øke.
- Andel sysselsatte innvandrerkvinner. Resultatkravet er at andelen skal øke.

Situasjonen på arbeidsmarkedet

2. halvår var preget av konjunkturedgang som følge av finanskrisen, med økende ledighet og redusert sysselsetting blant innvandrere. Pr. mai 2009 er 2,6% av den totale arbeidsstyrken registrert helt ledige, 85% flere enn på samme tid i 2008. NAVs bedriftsundersøkelse viser en betydelig nedgang i etterspørsel på arbeidskraft. NAV anslår at sysselsettingen vil bli redusert med 70 000 frem til 2010. Som for befolkningen for øvrig, er ledigheten blant innvandrere økende. Arbeidsinnvandrere rammes hardt fordi de i stor grad arbeider i konjunkturutsatte næringer. (Kilde: Arbeid og velferd nr. 2/2009).

Den registrerte arbeidsledigheten blant innvandrere økte fra 4,5% i 1.kvartal 2008 til 6,6% i 1. kvartal 2009. I den samlede befolkning gikk ledigheten opp fra 1,4% til 2,2%. Totalt var 17 057 innvandrere registrert ledige, 7 000 flere enn 1.kvartal 2008. Ledigheten blant kvinner var 5,4% og menn 7,4%. Størst var økningen blant innvandrere fra EU-land i Øst-Europa med en ledighet på 8,2%. Innvandrere fra Afrika har fortsatt høyest ledighet (12,1%), fulgt av Asia (7,4%), Øst-Europa utenom EU (7%), og Latin-Amerika (6,1%). (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere 1. kvartal 2009, SSB).

Ved inngangen til 2009 var 64,2% av alle innvandrere sysselsatt, sammenlignet med 63,3% ved inngangen til 2008. Nivået i befolkningen som helhet var uendret på 71,6%. Sysselsettingsveksten blant innvandrere var svakere enn i 2007, da veksten var 3,2 prosentpoeng. Veksten i 2008 var hovedsakelig blant kvinner, fra 57,3% til 58,7%. For andre innvandrergupper var andelen sysselsatte som følger: Afrika 49,7%, Asia 56,8%, Øst-Europa utenom EU 63,2% og Latin-Amerika 66,1%. Det er spesielt grupper med kort botid som har lav sysselsetting, særlig innvandrere fra Afrika. Fra visse land i Asia og Afrika var andelen sysselsatte kvinner svært lav. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere 4. kvartal 2008, SSB). IMDi følger utviklingen på arbeidsmarkedet nøye, spesielt ift. utsatte grupper som f. eks. kvinner. Til grunn for IMDis arbeid ligger sektoransvarsprinsippet. IDMi er derfor i tett dialog med NAV om mulig samarbeidsområder og kunnskapsdeling. Erfaringer fra tidligere konjunkturedganger viser at innvandrere er svært utsatt på arbeidsmarkedet. IMDi har derfor hatt fokus på arbeidet med kvalifisering gjennom introduksjonsprogrammet, norskopplæringen og Ny sjanse. Videre har IMDi bidratt til at positive effekter ved et mangfoldig arbeidsliv synliggjøres, bl.a. gjennom motivasjonsmøter med leverandører av HR- og rekrutteringstjenester, dialog med arbeidsgivere, foredragsvirksomhet, samt fagartikler på Mangfoldsportalen.

Heleide statlige virksomheter

IMDis kartlegging "Mangfold i heleide statlige virksomheter. Rekruttering og lederutvikling" i 2008 (IMDi-rapport 3-2009) viser at bruken av rekrutteringstiltak har øket jevnt siden 2006 og gir resultater. Andelen nyansatte innvandrere har øket fra 12% i 2006 til 14% i 2008, og andelen søkere til ledige stillinger og andelen som er kommet til intervju har også øket. Imidlertid er bruken av rekrutteringsplasser for innvandrere er gått ned. Rapporten viser også at mye er ugjort når det gjelder rekruttering av innvandrere til lederstillinger. Selv om halvparten av virksomhetene hadde lederrekrutteringsprogram, og 7 av 10 hadde innvandrere som en av prioriterte målgrupper, var kun 4% av deltagerne innvandrere.

I møte mellom statsråden og de heleide virksomhetene i mars ble det fokusert på to utfordringer: Virksomhetene ble oppfordret til å ikke gi slipp på mangfoldsperspektivet i økonomiske nedgangstider, og å stille rekrutterings- og lærlingplasser til disposisjon. I det videre samarbeidet med virksomhetene vil IMDi følge opp disse utfordringene.

Andel ansatte innvandrere pr. virksomhet er ikke med i rapporten, siden ikke alle virksomhetene ga samtykkeerklæring til å kunne hente ut tall fra SSB. I det videre samarbeidet med virksomhetene vil IMDi oppfordre samtlige til å gi samtykke.

Staten

Ulike statistikker og rapporter viser at andel ansatte med innvandrerbakgrunn i statsforvaltningen har øket de senere årene. I de heleide statlige virksomhetene synes situasjonen å være uendret:

- Andelen ansatte innvandrere i statsforvaltningen øket jevnt fra 4,3% i 2002 til 6,3% i 2007, en økning på ca. 55%. (Kilde: SSB-rapport 2009/8 "Innvandrere ansatt i staten").
- Andelen ansatte innvandrere i statsforvaltningen fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenom EU øket fra 3,5% ved inngangen til 2008 til

3,9% ved inngangen til 2009. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2008, SSB).

- Andelen ansatte ikke-vestlige innvandrere i de heleide statlige virksomhetene ved inngangen til 2009 foreligger ikke. Imdertid kan materialet i IMDI-rapport 3-2009 tyde på samme andel som ved inngangen til 2008, da den var ca. 8% (IMDi-rapport 3-2008).

For å bidra til øket rekruttering av innvandrere i staten er det viktig å gjøre kunnskap om vellykket flerkulturell rekruttering og godt flerkulturelt arbeidsmiljø lett tilgjengelig. Mangfoldsportalen (se nærmere omtalte under "Samarbeid med aktører i arbeidslivet") er et verktøy til bruk for statlige arbeidsgivere på lik linje med private arbeidsgivere. Det er også avholdt motivasjonsforedrag for Bufdir og DSB, samt to møter om mangfoldsrekruttering med UD.

IMDi deltar i referansegruppen for forsøksordningen med moderat kvotering i staten og samarbeider med Difi om utvikling av kompetanseutviklingstiltak om mangfoldsledelse for statlige ledere.

Kvinner og arbeid

Ved inngangen til 2009 var andelen sysselsatte innvandrerkvinner fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utenom EU 58,7% sammenlignet med 57,3% ved inngangen til 2008. I befolkningen som helhet var andelen for kvinner 68,5%, en forskjell på ca. 10 prosentpoeng, mens forskjellen mellom innvandrer menn og menn i befolkningen som helhet var ca. 5 prosentpoeng. Imidlertid var sysselsettingsveksten høyere blant kvinner (1,4 prosentpoeng) enn blant menn (0,1 prosentpoeng). Grupper med lavest andel sysselsatte var: Somalia 25,1%, Afghanistan 34,5%, Pakistan 32,3%, Irak 35,9%, og Tyrkia 42,8%. (Kilde: Registerbasert sysselsettingsstatistikk for innvandrere, 4. kvartal 2008, SSB.) 1. kvartal 2009 var ledigheten blant kvinner 5,4%, mot 7,4% blant menn. (Kilde: Registrert arbeidsledighet blant innvandrere, 1. kvartal 2009, SSB).

Resultatrapporteringen for Ny sjanse i 2008 (oversendt AID i mars) viste at 41% av kvinnene gikk over i arbeid eller utdanning. I de første årene (2005-7) var resultatet 42% (IMDi-rapport 4-2008). 65% av deltagerne var kvinner i 2008, mot 57% de første årene.

For å bidra til at innvandrerkvinner som står utenfor arbeidsmarkedet, og som ikke er mottakere av stønad til livsopphold, får muligheter til å kvalifisere seg til arbeidslivet, har IMDi satt i gang utviklingsprosjekter i samarbeid med kommunene. Over post 651/62 støtter IMDi 10 Ny sjanse-prosjekter for ca. 130 kvinner med ca. 10 mill. kr. Prosjektene utvikler modeller for å nå og motivere gruppen. Econ Pöyrys rapport "Hjemmeværende kvinner i Groruddalen og Søndre Nordstrand" (se D2-3, Groruddalssatsingen) er et viktig grunnlag for utvikling av nye modeller.

For å bidra til nettverksbygging og motivere innvandrerkvinner til arbeid gjennomfører IMDI et årlig arrangement på Kvinnedagen 8. mars. Årets arrangement i Oslo Konserthus samlet 1100 deltagere (600 i 2008). Arrangementet fungerte som møteplass for kvinner fra alle sosiale lag og med ulik kulturell bakgrunn. Festforestillingen fokuserte på kvinner og arbeid gjennom kulturinnslag, og alle innslagene var ved innvandrerkvinner. I tillegg var det ulike aktiviteter, som NAVs

tilbud om CV-hjelp, og rekruttering til HSHs og Oslo kommunes mentornettverk. IMDi samarbeidet med LDO, AVdir, LO og Norske Kvinners Sanitetsforening om arrangementet. Som en oppfølging er to seminarer i 2.halvår med tema kvinner og arbeid under planlegging.

Ny sjanse

Ny sjanse-programmet skal bidra til å kvalifisere innvandrere uten fast tilknytning til arbeidsmarkedet, til utdanning eller arbeid.

Resultatene for 2008 viste at 43% av deltagerne gikk over i arbeid eller utdanning. I de første årene (2005-7) var resultatet 46% (IMDi-rapport 4-2008).

I 2009 er det fordelt 38,52 mil. kr. til 40 prosjekter. 10 prosjekter har ny målgruppe: Kvinner som er utenfor arbeidsmarkedet, og som ikke er mottakere av stønad til livsopphold. Deltagerne kan gis stønad opp til 1G. 30 prosjekter har langtidsledige innvandrere på sosialhjelp som målgruppe (opprinnelig målgruppe).

Tilsagn til prosjektene i Oslo kommune ble forsinket og ikke gitt før i mai. Årsaken var behov for en grundig avklaring av om målgruppen hørte hjemme innenfor Ny sjanse eller kvalifiseringsprogram i NAV.

Det er gjennomført 2 nasjonale nettverksamlinger for prosjektene med fokus på arbeid med ungdom, norskopplæring, kontakt med arbeidsgivere og rusproblematikk.

Høyskolen i Oslo har utarbeidet en veileder for Ny sjanse-/kvalifiseringsprosjekter basert på den undersøkelsen høyskolen gjennomførte om frafallsårsaker 2. halvår 2008. Rapporten og veilederen ble publisert 1. halvår.

Råd og veiledning for mangfold i arbeidslivet

For at virksomheter skal kunne lykkes med flerkulturell rekruttering og flerkulturelt arbeidsmiljø, er det viktig at kunnskap gjøres lett tilgjengelig. På denne bakgrunn besluttet partene i arbeidslivet at det skulle etableres en egen nettportal, Mangfoldsportalen, til bruk for virksomheter som ønsker råd og veiledning. IMDi fikk ansvaret for å utarbeide portalen og er redaktør. Etter en lengre pilotperiode ble portalen presentert første gang 02.01.09 og endelig lansert i april.

Antall besøkende på Mangfoldsportalen har vært økende siden 02.01.09, fra 24 besøk / 114 visninger pr. dag i februar til 42 besøk / 175 visninger pr. dag i mai.

Mangfoldsportalen ble presentert 02.01.09 på Personalkonferansen for offentlig sektor med HR-Norge i januar. Portalen er også presentert på HR-konferanser og på KS' Kommunedager. Den markedsføres hovedsakelig gjennom informasjonskanalene til medlemmene i Arbeidslivspolitisk råd (nettsider, nyhetsbrev, medlemsblad, mm.), samt med annonsekampanjer i Kommunal rapport og på nettstedene til Økonomisk rapport, Ukeavisen Ledelse, Gründer og Ny Tid. Portalen er videreutviklet 1. halvår:

- Etablering av brukertestpanel som gir tilbakemeldinger på nytten av fagartikler, verktøy, mm.
- Etablering av referansegruppe som bidrar til utbygging av faglig innhold
- Nyhetsbrev som kommer ut 4 ganger i året

Som del av et markedsføringsopplegg for å opprettholde oppmerksomheten rundt Mangfoldsprisen og vinneren i 2008 Lørenskog kommune, samt motivere

arbeidsgivere til å satse på mangfold, er det laget en kortfilm om prisvinneren. Lørenskog kommune holdt innlegg på KIMs landkonferanse.

På "Testdagene" i april, et av de største HR- og rekrutteringsfaglige foraene for private og offentlige virksomheter i regi av Sertifiseringsrådet for tester og Det Norske Veritas, holdt IMDi et av hovedinnleggene. Et hovedtema var bruk av personlighetstester ifm. rekruttering.

I IMDis arbeid for å bevisstgjøre leverandører av HR- og rekrutteringstjenester på mangfoldsperspektivet, er det gjennomført oppfølgingsmøter med de 4 største leverandørene: Manpower Executive, Hartmark Consulting, Agenda analyse og utredning, og Delphi Consulting.

Etablerervirksomhet

For å få kunnskap om hvordan det best kan tilrettelegges for at innvandrere kan etablere egen virksomhet, har IMDi finansiert forsøk med etablerervirksomhet. Det ble i 2008 gitt støtte til Norsk senter for flerkulturell verdiskapning (NSVF) og Næringsssenteret i Vestfold (NIV). Arbeidsforskningsinstituttet har evaluert forsøksvirksomheten. Rapporten forelå i januar 2009. Rapporten skal følges opp med et notat til AID med IMDis anbefalinger.

I 2008 ble det bevilget FoU- midler til et pilotprosjekt ved Høgskolen i Buskerud med vekt på nettverk i bedriftsetablering blant ikke-vestlige innvandrere. Rapport om resultater vil foreligge 2.halvår.

Rasisme og diskriminering

IMDis arbeid rettes spesielt mot arbeidslivet (rekruttering og ledelse), tolkefeltet, likeverdige offentlig tjenester og kunnskapsinnhenting.

Når det gjelder diskriminering i arbeidslivet, har IMDi etablert et godt samarbeid med LDO. Det avholdes månedlige møter med gjensidige orienteringer og diskusjoner om mulige samarbeidstiltak, bl.a. om aktivitets- og rapporteringsplikten i diskrimineringsloven. IMDi bidrar med kunnskap og erfaringer, bl.a. ifm. at LDO 2. halvår skal avholde kurs for arbeidsgivere om mangfold og likestilling i arbeidslivet. IMDi skal også bidra med dokumentasjon av gode erfaringer fra virksomheter.

Mht. de tre andre nevnte områdene, se omtale under delmålene 3-1, 3-3 og 3-4.

D2-3 Økt deltakelse i samfunnslivet blant innvandrerbefolkningen

Styringsparametre

- Legge til rette for og stimulere til at frivillige organisasjoner bidrar aktivt i integrerings- og inkluderingsarbeidet. Resultatkrav: Etablere og følge opp samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner.
- Bidra til at personer med innvandrerbakgrunn i økende grad deltar i valg. Resultatkravet er at andelen skal øke sammenliknet med stortingsvalget i 2005.

Samarbeid med frivillige organisasjoner / Lokale møteplasser

For å styrke bosettingsarbeidet og bidra til deltakelse og inkludering er det inngått 6 samarbeidsavtaler med følgende organisasjoner: Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Norske

kvinner Sanitetsforening, Redd Barna, Frivillighet Norge og Norges Fotballforbund. Med forankring i avtalene er det gitt støtte til en rekke prosjekter som skal bidra til utvikling av lokalt integreringsarbeid og lokale møteplasser mellom minoritets- og majoritetsbefolkningen. For oppfølging av prosjektene arbeides det med å legge til rette for samarbeid mellom prosjektene og IMDi regionalt. Avtalene skal også bidra til metodeutvikling og økt kunnskap om frivillig integreringsarbeid, samt å rekruttere flere innvandrere som medlemmer, tillitsvalgte og ansatte i organisasjonene. Avtalene skal evalueres 2. halvår 2009.

Etablering og utvikling av lokale møteplasser har vært sentralt tema i møter med kommuner, aktuelle sektormyndigheter, frivillige organisasjoner og innvandrersorganisasjoner. IMDi bidrar med råd og veiledning, samt formidler IMDis guide om utvikling av lokale møteplasser. Følgende nye møteplasser er etablert siden 2008 (se virksomhetsrapporteringen pr. 31.12.08): Innvandrerrådet i Larvik kommune, Mangfoldsutvalget i bydel Søndre Nordstrand, Møteplass for kvinner i Alna bydel, samt Tverrfaglig forum for flyktninger i Salangen kommune.

For å øke antall innvandrersorganisasjoner som registrerer seg i det nyetablerte Frivillighetsregisteret, har IMDi etablert samarbeid med Frivillighetsregisterer for å utvikle felles tiltak.

IMDi har ansvaret for å gjennomføre nominasjonsprosessen for KIM-valget for perioden 2010-2013. Til nå har IMDi i all hovedsak distribuert informasjon om prosessen i alle fylker til bl.a. frivillige organisasjoner og innvandrerråd som kan delta i nominasjonen. Arbeidet med nominasjonsmøtene i august/september er påbegynt.

Øket valgdeltagelse

For å øke valgdeltagelsen blant innvandrere ved Stortingsvalget i 2009, satser IMDi på mobilisering gjennom samarbeid med andre aktører. IMDi samarbeider med KR D, KIM, frivillige organisasjoner og politiske partier om utvikling av tiltak.

I samarbeid med KR D har IMDi gjennomført aktiviteter for å øke kunnskapen i innvandrerbefolkningen om demokratiet i Norge, om partiene, og fremgangsmåten ved stemmegivningen. Målgruppen er primært innvandrere med lav valgdeltagelse, førstegangsvelgere med innvandrerbakgrunn og nye statsborgere.

For å mobilisere innvandrersorganisasjoner i valgarbeidet, har KIM og IMDi i samarbeid med lokale aktører avholdt 8 arrangementer rundt i landet, der det ble gitt faktainformasjon om valgdeltagelse i ulike innvandrergupper og formidlet brosjyrer med tips til mobiliseringsaktiviteter. IMDi har også organisert en omvisning på Stortinget for et utvalg representanter fra innvandrersorganisasjoner.

I april avholdt IMDi møte med de politiske ungdomspartiene for å formidle fakta og utveksle informasjon om aktuelle tiltak. Det er sendt brev med tilbud om samarbeid til fylkespartiene i alle fylker. IMDi har holdt foredrag og sendt ut informasjonsmateriell til de partiene som har bedt om det.

IMDi har bistått KR D med oversettelse av husstandsbrosjyren til åtte språk, samt utarbeidelsen av en informasjonsfilm. Gjennom egne kanaler og nettverk har IMDi gjort Stortingets og KR Ds informasjonsmateriell og valgnettside kjent for offentlige etater og frivillige organisasjoner. På IMDis initiativ skal det i august sendes brev med Stortingspresidentens underskrift til alle nye statsborgere siden forrige

stortingsvalg, med oppfordring om å stemme. 8 fylkesmenn har distribuert IMDi brev med oppfordring om valgdeltakelse til nye statsborgerne som ble invitert til statsborgerseremoni i vår (de øvrige sa nei til IMDi anmodning av formelle grunner eller fordi invitasjonene skulle sendes ut etter valget). Ifm. skolevalget er det satt i gang samarbeid med minoritetsrådgiverne om utvikling av tiltak i videregående skoler. Det er opprettet en egen valgnettside på www.imdi.no, og i en annonse i "Utrop" har IMDi oppfordret til valgdeltagelse.

Groruddalssatsingen / Handlingsprogram Oslo Sør

Oppstartdokumentasjonen for Groruddalssatsingen påviste store levekårsutfordringer i enkelte delbydeler som ikke omfattes av områdeløft. En statlig/kommunal arbeidsgruppe ledet av MD har kommet med anbefalinger til områdeløft i nye delbydeler. IMDi har meldt at foreliggende levekårsanalyser ikke er tilstrekkelige til å beslutte målrettede tiltak. Gruppens anbefalinger om utvidet områdeløft ble ikke vedtatt. Det arbeides videre med forslag. Evaluering av Oslo Sør-satsingen er forsinket med oppstart i løpet av 2009.

Gratis kjernetid i barnehage er viktigste enkelttiltak i satsingen og skal bidra til bedre norskerferdigheter for både barn og deres mødre. Fra 2007 har andelen i barnehage økt kraftig, men dekningsgraden flater nå ut. Bydelene bruker store ressurser på målet om minst 95% dekning. Kun et fåtall familier ønsker ikke plass. Språkkartlegging på helsestasjon er grunnlaget for tilbud om barnehageplass. Dette medfører at mange som var 4 år ved årets begynnelse ikke starter i barnehage før de nærmer seg 5 år. Flere av bydelen ser behov for tidligere oppstart, og kommunen foreslår at språkkartlegging gjennomføres ved 3-årsalder. Dekningsgraden pr. 31.12.08 var:

Bydel	Alna	Bjerke	Grorud	Stovner	Søndre Nordstrand
Dekningsgrad	93 %	91 %	97 %	90 %	93 %

Kilde: Oslo kommune

Oslo kommune melder om positive effekter, bl.a. bedre samarbeid mellom tjenesteder om språkopplæring for barn, bevisstgjøring om språk og språkutvikling, fokus på foreldresamarbeid, bedre språklig nivå på skolestarterne, og lettere rekruttering av mødre til norskkurs.

Språkløftet skal fremme gode norskerferdigheter og sosial kompetanse hos barn på bakgrunn av helsestasjonenes språkkartlegging. Ansvar for språkløftet er flyttet fra U-dir til Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) for tettere faglig oppfølging av tiltaket. Språkløftet evalueres av Rambøll Management.

Skolene i Groruddalen og Søndre Nordstrand med mer enn 25% minoritetspråklige elever fortsetter med utvidet/styrket skoletilbud. Målet er styrket språkundervisning, leksehjelp og kulturaktiviteter. Tiltaket "NAV Ung 16-24" rettet mot ungdom som har droppet ut av videregående skole, er fulltegnet i 2009, og det er venteliste.

Kvalifisering og sysselsetting av innvandrerkvinner er prioritert. Alle bydelene har Ny sjanse-prosjekter. Det byomfattende prosjektet "Mentornettverk i Oslo" prioriterer innvandrerkvinner i Groruddalen og Søndre Nordstrand. "Norsk-offensiv i Groruddalen" er svært vellykket og viser viktigheten av lavterskel og deltids språktilbud. Flere av deltagerne går videre til heltidsundervisning. NAVs "Ekstra tiltaksplasser for innvandrerkvinner" står fortsatt ubenyttet. En statlig/kommunal

arbeidsgruppe arbeider med forslag til systematisk kvalifisering innen pleie- og omsorgssektoren.

Econ Pöyrys rapport "Hjemmeværende innvandrerkvinner i Groruddalen og Søndre Nordstrand" viser bl.a. at kvinnene har positivt syn på yrkesdeltagelse, og at dårlige norskerferdigheter er en barriere for yrkes- og samfunnsdeltagelse. Econ Pöyry foreslår tiltak som vil øke deltagelsen i samfunnet generelt, samt lavterskel og deltids norskopplæring. Rapporten danner grunnlag for vurdering av tiltak.

"Mangfold er hverdagen" i Alna skal fokusere bydelens mangfoldsperspektiv i rollen som arbeidsgiver, tjenesteyter og tilrettelegger for dialog. Barnevernet er pilot for LOFT-tiltak.

I Holmlia sportsklubbs byomfattende prosjekt "Izzat" skal ungdom være rollemodeller og hjelpe andre til å stå imot tvangsekteskap og æresrelatert vold.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) rapport "Friluftsliv som hverdagsliv - Innvandrerkvinner bruk av utendørsområder i Groruddalen" har gitt økt kunnskap om bruken av natur- og nærmiljøet. Kunnskapen vil bidra i tilretteleggingen for inkluderende møteplasser og økt deltagelse i fritidsaktiviteter.

Folkehelseprosjektene fra 2008 videreføres. Hdir har startet prosjektet "Sosial ulikhet i helse" for å utvikle indikatorer for sosiale og geografiske helseforskjeller, herunder i Groruddalen. IMDi har fordelt 1,25 mill. kr. (post 651/71) til frivillige aktiviteter innen idrett, kultur og foreningsliv. I Grorud realiseres en flerbrukshall.

IMDis nettbaserte samhandlingsrom for bedre kommunikasjon og samhandling hadde 1. halvår 122 brukere og høy aktivitet (100 brukere 2. halvår 2008).

Barn og unge

For å bidra til økt inkludering av innvandrerungdom samarbeider IMDi med Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner for at det årlig skal avholdes 3-4 "idéseminarer" der ungdom inviteres til å fortelle om sine utfordringer og selv foreslå løsninger. For å bidra til mer helhetlig informasjon vedrørende barn og unge fra ulike departementer og direktorater har IMDi deltatt på samordningsmøter med BLD. IMDi har også deltatt på samordningsmøter med BLD, med fokus på barn og unge som står i fare for å falle utenfor utdanning og arbeidsliv. IMDi har holdt innlegg på LOs kriminalpolitiske konferanse på Sundvolden i mars om "Integrering og nettverk som forebyggende tiltak mot kriminalitet".

Til Topps

I samarbeid med Norges Røde Kors gjennomførte IMDi prosjektet Til Topps 12.-13 juni, med formål å skape varige lokale nettverk og dialog mellom mennesker med etnisk norsk og innvandrerbakgrunn. Ca. 1000 deltagere fra hele Norge gikk tur ved Galdhøpiggen, hvorav ca. 700 besteg toppen. H.K.H. Kronprinsens deltagelse bidro positivt til fokus på integreringsarbeidet. Ca. 600 deltok på felles kulturarrangement i Lom. For å nå flest mulig deltagere ble det opprettet en egen nettside, www.tiltopps.no. IMDi har fått svært mange positive tilbakemeldinger fra deltagerne.

HOVEDMÅL 3: HELHETLIG POLITIKK FOR INKLUDERING GJENNOM SAMORDNING MELLOM ULIKE SEKTORER

D3-1 Systematisk kunnskapsinnhenting som grunnlag for politikkutvikling

Styringsparametere

- Antall kartlegginger, undersøkelser og utviklingstiltak. Resultatkravet er 10 kartlegginger, undersøkelser og utviklingstiltak.

IMDi disponerer totalt 21,875 mill. kr. til FoU-prosjekter i 2009.

Gjennom rapporter og prosjekter er det satt søkelys på en rekke aktuelle forhold av betydning for iverksetting og politikkutvikling, og slik bidratt til kunnskapsutvikling på feltet. Prioriterte områder er tilgang til arbeidslivet, kvinner og arbeid, bosetting, arbeidsinnvandring, brukerperspektiv, foreldreskap og frafall i skolen.

Samfunnsmessige endringer som finanskrisen og endringer i arbeidsmarkedet har fått konsekvenser for innretningen på FoU-prosjekter.

IMDi har publisert 4 rapporter, samt iFAKTA:

- IMDi-rapport 1-2009: Arbeidsinnvandring – Konsekvenser for det kommunale apparatet
- IMDi-rapport 2-2009: Hvordan går det med integreringen? Årsrapport 2008
- IMDi-rapport 3-2009: Mangfold i heleide statlige virksomheter – rekruttering og lederutvikling
- IMDi-rapport 4-2009: Hjemmeværende innvandrerkvinner – en undersøkelse i Groruddalen og Søndre Nordstrand
- iFAKTA 2008: Fransk oversettelse

I tillegg har IMDi finansiert en rekke rapporter/prosjekter:

- Sekundærflytting mellom bydeler i Oslo (SSB-notat 2009/1)
- Modellering og prognoser av arbeidsledighet blant innvandrere (SSB-notat 2009/32)
- Bosetting av flyktninger (Devoteam daVinci)
- Entreprenørskap blant innvandrere - evaluering av to etablerersentre (AFI)
- Sluttere, slitere og sertifiserte. Bortvalg, gjennomføring og kompetanseoppnåelse blant minoritetspråklige ungdommer i videregående opplæring (NIFU STEP)
- Se han snakker – Evaluering av språkkartleggingsverktøyet SPRÅK 4 (Oxford Research)
- Bosetting av flyktninger med funksjonshemninger og adferdsvansker (Informasjonsfilm fra Applaus)
- Jeg følte det var min dag – Om deltakere og deltakelse i statsborgerseremonier 2006-2008 (Fafo)
- Å se hele personen. En studie om årsaker til frafall og gode grep for å forhindre frafall i Ny sjanse-prosjektene (Høyskolen i Oslo)
- Å se hele personen Del II Veileder. Hvordan forhindre frafall i Ny sjanse-prosjektene? (Høyskolen i Oslo)
- En fot innenfor? Integrering og samfunnsdeltakelse blant kvinner som har innvandret til Norge gjennom ekteskap med en norsk mann (Fafo)
- Datafangst når minoritetsbefolkningen er målgruppe – et erfaringsnotat (Fafo og SSB)
- Brukerundersøkelse blant nylig bosatte flyktninger (TNS Gallup)

- Kvalitative brukerundersøkelser på morsmål blant nylig bosatte flyktninger i Norge – vurdering av fokusgrupper og dybdeintervjuer som datainnsamlingsmetode. (Rambøll Management)

Publikasjonene distribueres til samarbeidsparter og sentrale aktører, bl.a. kommuner og fylkeskommuner, fylkesmenn og statlige etater, departementer og utenriksstasjoner, politiske partier, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, frivillige organisasjoner og trossamfunn, forskningsinstitusjoner og bibliotek. Distribusjonen tilpasses temaene i rapportene.

IMDi har avgitt 16 høringsuttalelser:

- Endringer i utlendingsforskriften – oppfølging av regjeringens innstramning av asylpolitikken (AID)
- Forslag om lovfesting av krisesentertilbudet (BLD)
- NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida (KD)
- NOU 2008:15 Barn og Straff (JD)
- Forslag til endring av barneloven
- Endringer i folketrygdlovens regler om foreldrepenger (BLD) Forslag til endringer i forskrift om folkeregistrering (Skattedirektoratet)
- Utlendingsloven (AID)
- Regionplan for fremtidas flerkulturelle Hedmark (Hedmark fylkeskommune)
- Regjeringens innbyggerundersøkelse (Difi)
- Forslag til regelverk for å følge opp stortingsmelding 18 (AID)
- Utlendingsforskrift, kapitler 1 til 16 unntatt 6 (AID)
- Ny samlet voksenopplæring (Trondheim kommune)
- Høring - Rundskriv om midlertidig arbeids eller oppholdstillatelse for utlendinger som antas å være utsatt for menneskehandel (UDI)
- Høringsbrev om regler i ny utlendingsforskrift og endringer i gjeldende utlendingsforskrift - Krav om fire års arbeid eller utdanning i Norge for at det skal kunne innviges familieetablering (AID)
- Forslag til endringer i midlertidig forskrift 24. februar 2005 nr 165 (MUF-forskriften)- fornyet vurdering med sikte på varig opphold (AID)
- Plan for forebygging av uønskede svangerskap og abort (Hdir)

Resultatene av IMDis kunnskapsutvikling formidles gjennom trykte rapporter, seminarer for presse og aktuelle samarbeidspartnere, www.imdi.no og i møter med kommuner og aktører på feltet. Omfanget av formidlingsaktivitetene er økende, og IMDi ser at dette bidrar til å sette utfordringer på dagsorden og til løsningsfokus. Se for øvrig omtale av formidling under en del av de enkelte delmålene.

For å få bedre grunnlag for kunnskapsbaserte forslag om treffsikre tiltak og videre politikktutvikling, startet IMDi i 2008 et arbeid med å sammenfatte kunnskap om overordnet utvikling på feltet, med fokus på resultater. Hensikten er gradvis å få et bedre helhetsbilde av utviklingen over tid, bl.a. med henvisning til regjeringens inkluderingsmål. IMDis årsrapport for 2008 (IMDi-rapport 2-2009) omtaler noen utvalgte områder innenfor integreringsfeltet hvor det foreligger data. Dette arbeidet fortsetter og vil bli tematisert i årsrapporten for 2009.

Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket er viktig for kunnskapsformidling. 1. halvår 2009 var det 2255 utlån (2573 1. halvår 2008). Bruk av elektroniske tidsskrifter og aviser hadde 343 treff (603 1. halvår 2008). Det var 1120 besøk på bibliotekets nettsider (2402 1. halvår 2008). Den reduserte bruken henger sammen med datatekniske problemer bl.a. pga. virusangrepet i februar og redusert kapasitet som følge av flyttingen til Tollbugt. Sentralt i formidling av informasjon og kunnskap er veiledning av interne og eksterne brukere, herunder studenter, forskere og kommuneansatte.

Status for bruk av midler til kunnskapsutvikling på post 651/21, samt forslag til prioriteringer for 2010, ble oversendt AID i notat av 15.05.2009.

D3-2 Økt kunnskap om integrerings- og inkluderingspolitikken i befolkningen

Styringsparametere

- Helhetlig og målrettet kommunikasjon mot brukere, samarbeidspartnere og samfunnet for øvrig. Resultatkrav: Gjennomførte informasjons- og kommunikasjonstiltak.
- Gjennomført undersøkelse om befolkningens kunnskap om integrerings- og inkluderingsarbeidet. Resultatkravet er at undersøkelsen er publisert innen 31. desember 2009.

	30.06.08	2 008	30.06.09
IMDis nettsider – besøk	157 000	333 000	166 000
IMDis nettsider - besøkende	82 000	180 000	89 000
Mediaoppslag (referert til IMDi / IMDi-relaterte tema)		2 100	845
IMDi-rapporter, iFAKTA, Veileder i arbeid mot tvangsekteskap	4	11	6
IMDi-rapporter, etc. - samlet opplag		45 800	23 000
Trykksaker, etc. – antall		18	25
Trykksaker, etc. - samlet opplag		243 700	120 000
Bibliotek - utlån **)	2 573	5 278	2 255
Bibliotek - besøk nettsider	2 402	3 974	1 120

IMDi prioriterer informasjons- og kommunikasjonstiltak ift. satsingsområdene bosetting, arbeid mot tvangsekteskap, arbeidsinnvandring, og kvinner og arbeid. Tiltakene knyttes i hovedsak til større arrangementer og hendelser, samt lansering av rapporter og publikasjoner. Aktiviteter rettet mot media står sentralt. www.imdi.no er IMDis viktigste informasjonskanal, og nye kanaler er tatt i bruk.

www.imdi.no er sentral for informasjon til brukere og samarbeidspartnere, som kommuner, offentlige instanser, frivillige organisasjoner og innvandrergupper. Artikler knyttet til IMDis satsingsområder publiseres nesten daglig. Særlig har informasjon ifm. bosettingsarbeidet vært prioritert. Bruken av nettsidene har økt: 1. halvår 2009 var det 166 000 besøk / 89 000 besøkende (unike personer / IP-adresser), sml. med 157 000 besøk / 82 000 besøkende 1. halvår 2008. Tilsvarende har antall sidevisninger økt fra 589 000 til 750 000. Ny versjon av www.imdi.no er implementert.

Målrettet arbeid mot media knyttes også til satsingsområdene. Det var ca. 845 mediaoppslag om IMDi-relaterte temaer 1. halvår. (Kilde: Retriever.) IMDi har i tillegg besvart ca. 120 pressehenvendelser.

IMDi har gjennomført eller planlegger informasjonstiltak ifm. større arrangementer og hendelser, som arrangementet på kvinnedagen 8. mars, Til Topps 12.-13. juni, Intro 5 år 1.-2. september, statsborgerseremoniene og Stortingsvalget 2009. Det samme gjelder lansering av større publikasjoner, som veileder i arbeid mot tvangsekteskap og Årsrapport 2008 (IMDi-rapport 2-2009). Årsrapportens tema "Hvordan går det med integreringen" fanget stor interesse i media og samfunnsdebatten generelt.

I bosettingsarbeidet (se delmål 1-1) er den styrkingen av informasjonsarbeidet som ble startet høsten 2008 videreført. Særlig har det vært viktig med tiltak knyttet til bosetting av enslige mindreårige. Bl.a. ble det publisert et eget informasjonsbilag i Kommunal Rapport for å stimulere kommunene til å øke bosettingen, særlig av enslige mindreårige. Det har vært arbeidet systematisk med utvikling og formidling av budskapsplattformer, spesielt for bosettingsarbeidet rettet mot kommunene og for mediarettede aktiviteter. Det var ca. 200 mediaoppslag om bosetting 1. halvår.

I arbeidet mot tvangsekteskap (se delmål 2-1) er det omfattende informasjonsarbeidet fra 2008 videreført. Det var stor mediarettet aktivitet ifm. de halvårlige rapporteringene for arbeidet mot tvangsekteskap. "Arbeidet mot tvangsekteskap – en veileder" ble publisert og lansert på et større erfaringsseminar for skolene. Primo juni ble det markert i media at det var ett år siden rådgiverne startet arbeidet på skolene og utenriksstasjonene. Som en del av arbeidet for å synliggjøre forebyggingsarbeidet, har IMDi deltatt i debatter og dialogmøter. Det er gjennomført medietrening for lederne for forebyggingsarbeidet i IMDi.

I utviklingen av Startpakken med informasjon til arbeidsinnvandrere og deres familiegjenforente (se delmål 2-1) har IMDi hatt et omfattende arbeid med å koordinere/innhente informasjonsmateriale fra 15 ulike sektormyndigheter, produsere informasjon, og tilrettelegge for design. IMDi har overtatt domenet www.nyinorge.no fra UDI, som er planlagt benyttet til den elektroniske versjonen av Startpakken.

Ifm. årets arrangement på kvinnedagen 8. mars i Oslo konserthus (se delmål 2-2) benyttet IMDi en rekke informasjonstiltak og -kanaler for å nå kvinner innenfor og utenfor arbeidslivet, bl.a. invitasjoner pr. e-post og som "flyer" på mange språk distribuert i lokale kvinnenettverk, ulike former for annonsering (web, T-banen, plakater), nyhetsbrev, www.imdi.no og filming/fotografering. Det var stor aktivitet rettet mot media.

I tillegg til www.imdi.no er det tatt i bruk sosiale medier - Twitter og Facebook - som informasjonskanaler ifm. konkrete prosjekter som Til Topps og arrangementet på kvinnedagen 8. Mars. YouTube er tatt i bruk for å formidle IMDis filmer. Ny versjon av www.imdi.no gir muligheter for dynamiske versjoner av publikasjoner, slik det er gjort med Årsrapport 2008, som har hatt ca. 10 500 visninger.

D3-3 Offentlige tjenester som er tilpasset mangfoldet i befolkningen

Styringsparametere

- Antall etater og kommuner som har forpliktet seg til å jobbe aktivt for tilpasning av tjenestene til mangfoldet i befolkningen. Resultatkrav er at IMDi har inngått samarbeidsavtaler med to nye etater og 10 nye kommuner.

Arbeidet med å inngå samarbeidsavtaler med to nye etater og 10 kommuner påbegynnes 2. halvår.

Samarbeid med NAV

NAVs tildelingsbrev for 2009 vektlegger at opplæringen av ansatte skal bidra til å sikre at NAV-kontorene yter likeverdige tjenester, og det skal redegjøres for bruken av Verktøykassa i NAV. NAVs Mål- og disponeringsbrev til NAV-fylke sier at NAVs brukere skal sikres likeverdige offentlige tjenester, og at tolk skal benyttes ved behov, samt IMDi verktøykasse. Fokusområdene i IMDi samarbeidsavtale med NAV er fortsatt arbeid med plandokumenter, brukerundersøkelser, kompetansebygging, bruk av kvalifisert tolk og tilrettelegging av informasjon om tjenester rettet mot innvandrerbefolkningen. IMDi følger opp samarbeidsavtalene med NAV-fylke med å utvikle arenaer der IMDi formidler informasjon om likeverdige tjenester, Verktøykassa, Nasjonalt tolkeregister og bruk av kvalifisert tolk. Det planlegges for ny årlig NAV/IMDi-samling i september for NAV-fylke/sentralt og IMDi regionalt/sentralt.

Brukerundersøkelser

I det flerårige samarbeidet med FAD om å utvikle veileder for brukerundersøkelser, foreligger Fafos og SSBs kunnskapsstatus. Veilederen vil foreligge i november. Prosjektets referansegruppe består av representanter fra Nettverk for brukerundersøkelser (se under FIM nedenfor): NAV, Difi, Bufdir, Udir, samt i tillegg Datatilsynet, KS og KIM. Dette vil være viktig for implementering i egne etater.

Ifm. servicestrategien for utlendingsforvaltningen, som en del av en felles brukerundersøkelse i hele utlendingsforvaltningen i 2008, har TNS Gallup levert rapport fra undersøkelsen blant personer bosatt med bistand fra IMDi. Hovedfunnene ble oppsummert på www.imdi.no i juni.

Verktøykassa

Verktøykassa har vært presentert for flere kommuner/bydeler og NAV-kontorer, samt for LDO og KIM. Som en del av et FoU-prosjekt i bydel Alna (se delmål 2-3, Groruddalssatsingen), er barnevernet pilot for arbeidet rettet mot likeverdige tjenester, inkludert bruk av Verktøykassa. Verktøykassa på www.imdi.no er lenket til NAVs intranettsider, Husbankens nettsider under "Flyktninger", samt 3 steder på KS' nettsider. Erfaringene fra prosjektene på post 651/62 i 2006 og 2007 er lagt ut på www.imdi.no.

Forum for integrering og mangfold (FIM)

FIM har hatt to møter. Tema på det første møtet var strategier og tiltak som etatene brukte ifm. gateopptøyene i Oslo under Gaza-krigen. Det ble også orientert om Oslo kommunes koordineringsprogram SALTO, der relevante kommunale og statlige etater har felles retningslinjer og kanaler for samhandling i en krisesituasjon. Tema på det andre møtet var status for arbeidet med handlingsplanen mot tvangsekteskap. IMDi har produsert heftet "Hvem gjør hva?" om FIM og FIM-etatenes ansvar og oppgaver på integreringsfeltet. Heftet er distribuert til FIM-etatene til internt og eksternt bruk. En felles beredskapsøvelse for FIM-etatene er under planlegging, se under "Annen

rapportering", "Samfunnssikkerhet og beredskap". Nettverk for brukerundersøkelser har deltatt i utarbeidelsen av veileder for brukerundersøkelser og vil bidra til implementering av veilederen i FIM-etatene i 2010. Nettverk for tilrettelagt informasjon innhenter og utveksler erfaringer og kunnskap om informasjonsformidling for å nå ut til alle deler av befolkningen (fom. 2009 deltar også KIM). Samarbeidsgruppe for tilskudd til frivillige organisasjoner (tidl. Tilskuddsforum) bidrar til samordning mellom FIM-etatene av forvaltningen av ordninger rettet mot innvandrere.

D3-4 Økt tilgjengelighet og bruk av kvalifisert tolk for å styrke rettsikkerheten

Styringsparametere

- Antall tolker og antall språk i Nasjonalt tolkeregister. Resultatkravet er 1100 tolker, hvorav 65 pst i de høyeste kvalifikasjonskategoriene, og 80 språk.

Pr. 30.06.09 er 1004 tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister (NT), hvorav 56% i de 3 høyeste kvalifikasjonskategoriene. Tilsvarende tall pr. 31.12.08 var hhv. 927 og 58%. Registeret dekker 66 språk (65 pr. 31.12.08). Viktigste grunnlag for økt rekruttering til registeret 1. halvår var kurs i tolkens ansvarsområder (TAO) etter bestått tospråklig test (ToSPoT).

Rekruttering til registerets høyeste kategorier skjer gjennom tolkeutdanning og statsautorisasjon. 88 studenter tar i 2009 grunnutdanning med uteksaminering i desember. Tilbudet gis i 15 språk, hvorav 4 er nye. I 2008 tok ca. 180 studenter grunnutdanning i 30 språk, hvorav halvparten begynte høsten 2007 med eksamen i juni 2008. Fortsatt er mange av de som tar utdanning, allerede oppført i NT. Tolkning i nemnds- og rettsmøter (15 studiepoeng) var første påbyggingsmodul i retning av et bachelorstudium med 93 studenter i 10 språk 1. halvår. 70 studenter bestod eksamen. Tilbudet fortsetter 2. halvår. Modulen vil ikke øke antall tolker i NT, men vil bidra til økt kvalitet på utført tolking. 4 tolker har fått bevilling som statsautorisert tolk i 3 språk: 2 i urdu (1 mann og 1 kvinne), 1 spansk (kvinne) og 1 portugisisk (mann). Totalt har 167 tolker statsautorisasjon i 18 språk, hvorav 61% kvinner.

Rekruttering til de laveste kategoriene skjer gjennom testing (ToSPoT) og kursing (TAO). Av 105 testede personer 1. halvår, har 25 oppnådd tilfredsstillende resultater. Strykprosenten er 76% (77% i 2008). Det er avholdt kurs for 44 personer, 1 ifm. opprettelse av UDIs asylenhet i Trondheim, og 1 i Oslo. I 2008 fikk 48 personer kurs.

Etter forespørsel har IMDi tilbudt test til 44 ansatte ved Ullevål universitetssykehus. 8 av 29 testede besto i 6 språk (15 møtte ikke opp). 5 av språkene er allerede godt dekket i NT. Dermed har dette ikke bidratt til økt rekruttering til registeret.

Det er en utfordring at ulike sektorer ikke bruker kvalifiserte tolker i tilstrekkelig grad. For økt treffsikkerhet av tiltak for bedre kvalitet på tolking i offentlig sektor, kartlegger IMDi bruken av tolk i tjenesteytingen. Foreløpig resultat fra fjorårets undersøkelse om bruken av tolk i straffesakskjeden, er at Kriminalomsorgen skiller seg ut med manglende rutiner og bruk av tolk. Rapport vil foreligge i løpet av sommeren. Årets undersøkelse om bruk av tolk i skolen 2. halvår er under

planlegging. Den er noe forsinket fordi IMDi ønsker flere samarbeidspartnere i tillegg til Udir.

For å sikre bruk av kvalifiserte tolker i bl.a. primær- og sekundærhelsetjenestene, barnevernsinstitusjonene og omsorgssentra, samt politiet og domstolene, har en IMDi-ledet arbeidsgruppe kommet med forslag til retningslinjer for kvalitetssikring av tolking. Rapporten er under ferdigstilling.

Det er et mål at kommuner har en forvaltningspraksis som sikrer bruk av kvalifisert tolk. IMDi har påbegynt arbeidet med å utvikle tiltak for at kommunene innarbeider bruk av kvalifisert tolk i plandokumenter og rutiner. I tillegg fortsetter IMDi å presentere NT og formidle viktigheten av å bruke kvalifisert tolk i møter og samlinger med kommunene, samt til NAV. I tillegg gis skriftlig informasjon. Formidlingen til kommunene bygger på IMDis erfaringer fra kommunesamarbeidet: Ulik kjennskap til NT, ulik innstilling til å bruke kvalifiserte tolker, manglende bestillerkompetanse ved kjøp av tolketjenester, manglende budsjettering for tolkeutgifter, merutgifter utover selve tolkingen, samt tolkers tilgjengelighet.

ANNEN RAPPORTERING

Oppdatert risikobilde

Det vises til virksomhetsrapporten pr. 31.12.08 hvor risikobildet er knyttet til områdene: Bosetting, tilskuddsforvaltning, IKT og HMS, samt arbeid og kvalifisering. Fortsatt gis utviklingen på disse områdene spesiell oppmerksomhet.

Bosetting

Det er risiko knyttet til måloppnåelsen på bosettingsområdet. I hovedsak gjelder dette det store antallet personer som skal bosettes og sammensetningen av disse. Det er et stort antall enslige mindreårige og enslige menn. Situasjonen følges tett, jfr. de månedlige bosettingsrapportene. For å sikre måloppnåelse har det vært nødvendig å intensivere arbeidet på alle de ulike aktivitetene innenfor bosettingsområdet. Aktivitetene er gruppert under 3 hovedområder: 1. Sikre tilstrekkelig antall tilgjengelige vedtaks plasser og god utnyttelse av dem for å håndtere økningen i antallet som skal bosettes. 2. Stimulere til økt boliganskaffelse og boligutnyttelse i kommunene. 3. Raskere saksflyt gjennom revidering av rutinene.

Tilskuddsforvaltning

Som beskrevet i virksomhetsrapportene for 2008 har IMDi hatt særlig oppmerksomhet på risiko for feilbudsjettering av de store tilskuddspostene integreringstilskudd og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er usikkerhet når det gjelder både antall personer som bosettes og antall personer som vil falle inn under ordningen rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. IMDi bygger sine prognoser og budsjetteringer på prognoser fra UDI og UNE. Endret organisering av budsjettarbeidet på hele utlendingsområdet, jfr. etableringen av prognosegruppe, kostnadsgruppe og beregningsgruppe, er et viktig tiltak for å redusere risikoen for feilbudsjettering. For norsktilskuddet har IMDi identifisert en risiko knyttet til korrekt tildeling av midler under overgangsordningen og følger derfor spesielt opp at fylkesmennene foretar både nødvendig rimelighetskontroll og

stikkprøvekontroll for å sikre at antall underviste timer stemmer, samt at elevene tilhører målgruppen.

Det er også knyttet risiko til at post 651/71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet ikke anvendes i samsvar med intensjonen for posten. Kompetanseheving om tilskuddsforvaltning i fylkeskommunene er viktig. Derfor arrangerer IMDi årlige samlinger for fylkeskommunene som et ledd i oppfølgingen av ordningene. Videre er stikkprøvekontroller med ettersyn av regnskap og oppfyllelse av vilkårene for tilskuddet et sentralt risikoreducerende tiltak. IMDi er i ferd med å etablere et system for stikkprøvekontroller, og medio 2009 foretas kontroll av to landsdekkende og fire lokale organisasjoner.

HMS

Risiko er knyttet til at IMDi-ansatte, som arbeider ved videregående skoler og utenriksstasjoner ifm. tiltak i Handlingsplan mot tvangsekteskap, kan bli utsatt for skader eller trusler. Denne gruppen ansatte er underlagt skolenes og utenriksstasjonenes stedlige risikovurderinger/-rutiner og HMS-bestemmelser.

IKT

Gode IKT-systemer og riktig bruk av disse er viktig for måloppnåelsen for flere av IMDis delmål. Risiko er knyttet til at systemene ikke anvendes etter hensikten, feil og mangler, samt komplikasjoner i drift av IKT-systemene. For IKT-systemene er risiko redusert ved at IMDi medio mai gikk over til en ny løsning med at IMDi selv har ansvaret for driften. Bl.a. er det etablert reserveløsninger. Dersom ulike deler av systemet svikter, aktiviseres reserveløsningene. Dette gjør driftssituasjonen langt mer stabil. Derimot er risikoen for uforutsette hendelser knyttet til driften av de ulike programvarene økt noe, fordi IMDi selv må utvikle kompetanse og rutiner. Dokumentasjon er under utarbeidelse og opplæring gis slik at risikoen reduseres.

IMDi er bruker av DUF, som driftes av UDI. Det er risiko for at det kan oppstå driftskomplikasjoner, og at UDI ikke har tilstrekkelig kapasitet til å kunne ivareta IMDis behov.

Det er risiko forbundet med innføring av EFFEKT i IMDi. Ikke alle elementene/fasene i EFFEKT er ferdig planlagt med tidsramme, noe som kan påvirke virksomhetskritisk arbeid (bosetting og utbetaling av tilskudd). Graden av denne risikoen er usikker. IMDi har behov for planlegging og utforming av nye løsninger i forkant, slik at virksomhetskritisk arbeid ikke påvirkes mer enn nødvendig. Derfor følger IMDi prosjektet nøye og deltar i aktuelle fora.

Det er risiki knyttet til NIR. AID og IMDi vil avholde eget møte om dette i august/september.

Arbeid og kvalifisering

Som beskrevet i virksomhetsrapporten pr. 30.12.08, er risiko innenfor arbeid og kvalifisering endret pga. av konjunkturedgangen. Det er risiko for redusert sysselsetting og økt arbeidsledighet blant innvandrere. Erfaringer fra tidligere nedgangstider viser at effekten av arbeidsmarkedstiltak er svakere i et slakt arbeidsmarked (jfr. ISF-rapport 2006:012), og at kvalifiseringsordninger vil dreies mer i retning av utdanning. Det er videre risiko knyttet til måloppnåelsen for både introduksjonsordningen og Ny Sjanse.

Mht. risikoreducerende tiltak har IMDi fulgt sektoransvarsprinsippet. Det er avholdt møte i Nasjonalt Introduksjonsutvalg der tema var finanskrisen, samt effekter og utfordringer knyttet til måloppnåelse i nedgangskonjunktur. Det er også avholdt møter med NAV sentralt og NAV-fylke om økende innvanderledighet og behovet for kvalifisering. Måloppnåelse og finanskrisen har også vært tema på IMDis møter med kommunene. IMDi vil invitere Utdanningsdirektoratet til dialog om utfordringer knyttet til overgang til ordinær utdanning og tilrettelagt grunnskole for personer med lite skolebakgrunn fra hjemlandet. IMDi monitorerer ledighets- og sysselsettingsutviklingen, bl.a. publiserte SSB på oppdrag fra IMDi prognoser for ledighetsutviklingen blant innvandrere basert på landbakgrunn.

Oppfølging av saker fra Riksrevisjonen

Regnskapsrevisjonen for 2008 fokuserte bl.a. på norsktilskuddet. Utover å fremskaffe dokumentasjon har IMDi fulgt opp med bl.a. å besvare Riksrevisjonens mange spørsmål og utdypingsbehov, samt å bistå AID med tilsvarende utdypninger og presiseringer.

Riksrevisjonen har påbegynt arbeidet med forvaltningsrevisjon av IMDi. IMDi har lagt vekt på et godt samarbeid med Riksrevisjonen, og det har vært avholdt møter, der IMDi bl.a. har orientert om IMDis rolle og ansvar for koordinering og samordning av iverksettelsen av integreringspolitikken. IMDi har også understreket at det på flere områder er resultatkrav i tildelingsbrevet der måloppnåelsen vil være avhengig av innsatsen til berørte sektormyndigheter og kommunene. IMDi har fremskaffet en stor mengde dokumentasjon.

Regnskapsrevisjonen for 2009 er påbegynt, og IMDi har allerede fulgt opp med å fremskaffe dokumentasjon. Det skal også foretas en interimrevisjon som vil fokusere på de 15 mill. kr. som ble bevilget ekstra på post 651/62 Ny sjanse, som en del av regjeringens tiltakspakke ifm. finanskrisen.

Ressursbruken til oppfølging av disse sakene har vært omfattende. Dette gjør at deler av IMDis produksjon må nedprioriteres. Samlet ressursbruk 1. halvår er forsiktig anslått til mellom 0,5 og 0,75 årsverk.

Tilskuddsforvaltning

IMDi har gjennom flere tiltak videreført den systematiske innsatsen for å styrke tilskuddsforvaltningen.

For effektiv og sikker tilskuddsforvaltning har IMDi for flere ordninger utviklet nettbaserte elektroniske løsninger for søknader, saksbehandling, rapportering og oppfølging av tilskudd. Det er laget slike løsninger for alle tilskuddsordningene, med unntak av postene 651/60 Integreringstilskudd og den delen av post 651/71 som gjelder lokale innvandrersorganisasjoner og lokal frivillig virksomhet. For post 653/60 Norsktilskudd er løsningen laget igjennom NIR. IMDi arbeider løpende med å forbedre og utvide slike løsninger.

Ressursinnsatsen og kompetansen er styrket gjennom rekruttering av nye medarbeidere fra årsskiftet. Særlig er arbeidet med oppfølging og kontroll, samt risikoanalyse, styrket. For å sikre treffsikkerheten i budsjetteringen av de store

tilskuddsordningene på postene 651/60 og 653/60 er det utarbeidet særskilte rutinebeskrivelser for alt budsjettarbeidet.

Om stikkprøvekontroll på post 651/71, se under "Oppdatert risikobilde".

I revidert nasjonalbudsjett ble det foreslått å bevilge 5 mill. kr. på post 651/71 til frivillige organisasjoners arbeid med bosetting og integrering av flyktninger og innvandrere. Med forbehold om Stortingets godkjenning ble midlene utlyst primo juni, og det var kommet ca. 50 søknader innen fristen 30.06.09.

Rekruttering

Målet er at 25% av IMDi ansatte, inkl. personer i permisjon og KIM, skal ha innvandrerbakgrunn.

Av 209 ansatte pr. 30.06.09, har 63 innvandrerbakgrunn, eller 30,1%. Pr. 30.06.08 og 31.12.08 var andelen hhv. 28,2% og 30,3%. Av 15 nytilsatte 1. halvår har 6 innvandrerbakgrunn, eller 40%.

IMDi mottok 562 søknader til ledige stillinger, hvorav 245 (43,6%) fra søkere med innvandrerbakgrunn.

Turnover

Turnover var 2% 1. halvår. I 2007 og 2008 var turnover hhv. 16% og 11%. Erfaringer fra omstillingsprosesser er at ansatte i større grad slutter de første par årene. Dette skjedde også i IMDi etter etableringen i 2006. I tillegg kommer de mange nyansettelsene i 2008 ifm. bosetting og arbeid mot tvangsekteskap.

Likestilling

Pr. 30.06.09 var andelen ansatte menn 34% (33,3% pr. 31.12.08). 39% av lederne er menn (inkl. personer i permisjon og KIM).

Et av målene for IMDi personalpolitikk er å fremme mangfold, med fokus på etnisitet, men også bl.a. på kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og alder.

Internt er det avtalefestet bl.a. kjønnsnøytrale mål og kriterier for representativitet i alle stillingsgrupper, utvalg, prosjekter og annen arbeidsorganisering, ift. kompetanse, under rekrutteringsprosesser, ved lønnsfastsettelse, for permisjonsbestemmelser, og for utviklings- og opprykksmuligheter.

IMDi arbeider med tiltak for å fremme likestilling for innvandrerkvinner. Tiltakene er omtalt under de relevante delmålene.

Oppfølging av IA-avtalen / Sykefravær

IMDi IA-avtale har mål på 3 områder:

Sykefraværet skal følge utviklingen nasjonalt og målet for 2009 er at sykefraværet skal reduseres sml. med 2008. 1. halvår var sykefraværet 5,9%. Sykefraværet på

nasjonalt nivå foreligger ikke pt. I 1. kvartal lå sykefraværet i IMDi 2 %-poeng under fraværet på nasjonalt nivå. I 2007 og 2008 var tallene hhv. 7,3% og 6,2%. 1. halvår var fraværet for kvinner 6,8% og menn 4,2%. Alt sykefravær skal følges opp individuelt og gjennom arbeidet med HMS-tiltak. Arbeidsplassene er tilrettelagt ergonomisk, og det tilbys trening i arbeidstiden.

Inkluderende arbeidsliv. Innvandrere oppfordres til å søke ledige stillinger, og IMDi arbeider systematisk med rekruttering og oppfølging av nytilsatte. Det skal tilbys yrkestilpasset arbeidstrening til 4-8 personer med ikke-vestlig bakgrunn. Fordi flytteprosesser i hele IMDi (se eget avsnitt nedenfor) har vært tidkrevende, har det ikke vært praktisk mulig å tilrettelegge for mer enn én praksisplass så langt i 2009. Det tilrettelegges for tilsatte med redusert funksjonsevne.

Økt gj.sn. avgangsalder. Det gis utvidet tjenestefri med lønn til ansatte over 62 år med 14 dager, som er hovedtariffavtalens maksimumsgrense. Livsfaseperspektivet er innarbeidet i personalpolitikken og annet regelverk. For tidlig avgang i omstillingsprosesser skal forhindres, men har ikke vært aktuelt.

HMS / Arbeidsmiljøundersøkelsen 2009

Generelle HMS-tiltak gjennomføres fortløpende. Arbeidet med å systematisere og samle IMDis HMS-rutiner i en elektronisk håndbok er i sluttfasen. Ett tiltak er å gjennomføre og følge opp årlige arbeidsmiljøundersøkelser. Undersøkelsen for 2009 ble gjennomført i månedsskiftet april-mai. En parts sammensatt arbeidsgruppe opprettet av AMU hadde ansvar for gjennomføringen og analysen. Resultatene er presentert for alle IMDis ansatte. Aktuelle funn fra undersøkelsen vil bli fulgt opp med tiltak gjennom AMU.

Samfunnssikkerhet og beredskap

IMDi utarbeidet kriseberedskapsplan i 2008. Planen med tilhørende rutinebeskrivelser er under oppdatering/utvikling, bl.a. for å ta høyde for endrede forhold etter flytting til Tollbugt. 18-20. En beredskapsøvelse for IMDi og samarbeidspartnere i FIM i oktober er under planlegging i samarbeid med Politiets sikkerhetstjeneste.

Flytting til nye lokaler i Oslo, Bergen og Narvik

25.05.09 flyttet IMDis virksomhet i Oslo fra Hausmannsgt. 23 til nye rehabiliterte lokaler tilpasset IMDis behov i Tollbugt. 18-20. Bakgrunnen var økningen i antall ansatte siden etableringen av IMDi i 2006 pga. økt oppgavemengde (fra 110 til 209 ansatte pr. 30.06.09). I tillegg kom at UDI hadde behov for 1.-3. etage i Hausmannsgt, samt at Arbeidstilsynets befaring høsten 2007 reduserte antall arbeidsplasser godkjent for heltidsbruk. Leieavtalen for Tollbugt. ble inngått med Onarheim Eiendom AS sommeren 2008. Utflytting fra Hausmannsgt. ble avklart med AID og UDI i forkant av kontraktsinngåelsen. IMDi kjøper ikke lenger IKT- eller andre fellestjenester av UDI. UDI har ønsket å endre samarbeidsavtalen ifm. Mangfolds- og migrasjonsbiblioteket, slik at tilbudet til UDI er redusert fra ca. 01.06.09. Hele samlingen er flyttet til Tollbugt. IMDi Vest i Bergen og IMDi Nord i Narvik har også flyttet til nye lokaler.

Saker mellom AID og IMDi – omfanget av bestillinger/oppdrag

For å få gode rutiner for saksflyten mellom AID og IMDi, har IMDi en ordning med fast kontaktperson for korrespondanse mellom AID og IMDi. Korrespondansen mellom departementene og IMDi er registrert. 1. halvår mottok IMDi 242 henvendelser, hvorav noen kun er til orientering eller avklaringer, mens 184 saker (76%) er bestillinger eller invitasjon til møter som krever forberedelser og/eller saksbehandling. Dette er en sterk økning sml. med 2008. Oversikten nedenfor gir en grov inndeling etter kategorier.

I tillegg kommer IMDis deltakelse i ulike internasjonale fora. Arbeidet kommer i tillegg til resultatkravene i tildelingsbrevet.

Mange bestillinger gir IMDi korte frister, noe som gjør det krevende å sikre kvalitativt gode svar.

Type henvendelse	30.06.08	2008	30.06.09
Deltagelse i arbeidsgrupper	10	18	6
Innkalling til møter	25	48	24
Invitasjon til møter (orientering/seminar)	5	14	23
Høringer, utkast til rundskriv, m.m.	13	32	32
Fra andre departementer enn AID	6	12	5
Bestillinger fra AID pr. post	47	87	40
Bestillinger fra AID pr. e-post/telefon	28	53	54
Totalt	134	264	184

RESSURSMESSIGE PRIORITERINGER

IMDi har en disponibel bevilgning på 168,7 mill. kr. i 2009. Bevilgningen inkluderer tilleggsbevilgningen på netto 5,99 mill. kr. i revidert nasjonalbudsjett og overførte midler fra 2008 på 2,1 mill. kr. IMDi har pr. 30.6.09 209 ansatte (inkl. KIM).

Aktiviteter og tiltak har vært avstemt i forhold til gjeldende budsjettrammer og føringer i tildelingsbrevet. IMDi har særlig prioritert utfordringene i bosettingsarbeidet, herunder oppfølging av enslig mindreårige. Virksomhetsplan og budsjett er gjennomgått og revidert etter tilleggsbevilgningen i revidert nasjonalbudsjett.

REGNSKAPSRAPPORT

(Tall i 1000 kr)

Kap/post	Bevilgning	Bevilgning pr. 30.6 (6/12)	Regnskap	Prognose pr. 31.12.09	Forventet avvik pr. 31.12.09
Kap. 650 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet					
650.01 Driftsutgifter ¹⁾	168.771	84.386	85.531	168.771	0
Sum kap. 650	168.771	84.386	85.531	168.771	0
Kap. 651 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere					
651.21 Spesielle driftsutgifter kunnskapsutvikling, migrasjon integrering og mangfold ²⁾	21.875	10.938	4.523	21.875	0
651.60 Integreringstilskudd ³⁾	3.348.580	1.674.290	1.462.427	-	-
651.62 Kommunale innvandreriltak	48.520	24.260	18.369	48.520	0
651.70 Bosettingsordningen og integreringstilskudd, oppfølging	3.450	1.725	235	3.450	0
651.71 Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet	50.725	25.363	21.871	50.725	0
651.72 Statsautorisasjonsordningen for tolker	2.085	1.043	1.143	2.085	0
Sum kap. 651	3.475.235	1.737.618	1.508.568	126.655	0

Kap. 653 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap

653.21 Spesielle driftsutgifter, opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere ⁴⁾	4.350	2.175	743	4.350	0
653.60 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere ⁵⁾	1.527.460	763.730	732.248	-	-
Sum kap. 653	1.531.810	765.905	732.991	4.350	0

1) Bevilgning inkluderer 2,109 mill. kr i overførte midler fra 2008.

2) Bevilgning inkluderer 2,875 mill. kr i overførte midler fra 2008.

3) Bevilgning inkluderer 0,21 mill. kr i overførte midler fra 2008. Kostnadsgruppens konklusjoner legges til grunn for beregning av prognose og forventet avvik pr. 31.12, ev. bevilgningsjustering ifm. omgrupperingsproposisjonen.

4) IMDi disponerer 2,45 mill. kr og Fylkesmennene 1,9 mill. kr, totalt 4,35 mill. kr. Regnskapstall er summen av IMDis og fylkesmennenes belastninger i statsregnskapet.

5) Posten forvaltes av Fylkesmennene. Kostnadsgruppens konklusjoner legges til grunn for beregning av prognose og forventet avvik pr. 31.12, ev. bevilgningsjustering ifm. omgrupperingsproposisjonen.

Vedlegg 1

STATISTIKK

	Statistikk pr. 01.06.09 / 30.06.09			
Bosettingsstatistikk på følgende, fordelt på nasjonalitet, kjønn, alder, EMA (også direktebosatte), familiesammensetning: <ul style="list-style-type: none"> • Antall akseptert av kommunene • Bosatte fylkesvis (fra mottak/selvbosatte, overføringsflyktninger, familiegjeforente) • Bosatte, gjennomsnittlig ventetid • Andel bosatte innen 6 mnd • EMA over 15 år- andel bosatte inne 3 mnd • Andel som ikke er bosatt innen 6 (3) mnd 	Det vises til den månedlige statistikken pr. 30.06.09 som allerede er oversendt AID, samt eget vedlegg til denne tabellen (vedlegg 2)			
Antall deltakere registrert i NIR som ble omfattet av rett og plikt/rett til opplæring i norsk og samfunnskunnskap i 2008 og som er i opplæring 1. juni 2009 fordelt på kjønn og fylker.	Kvinner	Menn	Totalt	
	Østfold	218	134	352
	Akershus	376	208	584
	Oslo	895	607	1502
	Hedmark	107	76	183
	Oppland	135	100	235
	Buskerud	241	142	383
	Vestfold	155	98	253
	Telemark	172	111	283
	Aust-Agder	91	63	154
	Vest-Agder	184	104	288
	Rogaland	414	203	617
	Hordaland	399	316	715
	Sogn og Fjordane	89	61	150

	Møre og Romsdal	178	110	288
	Sør-Trøndelag	237	114	351
	Nord-Trøndelag	89	80	169
	Nordland	229	170	399
	Troms	132	138	270
	Finnmark	86	64	150
	Totalt			7326
	Kilde: NIR			
Andel av dem som er omfattet av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap som iht. NIR har påbegynt opplæringen innen ett år etter av retten og/eller plikten inntrådte fordelt på rett og/eller plikt, kjønn og fylker.		Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	620	318	938
NB. Her vises altså tall for NIR totalt, men kun personer som kom inn i NIR før 1.juni 2008 (siden det er spørsmål om de er i opplæring ett år etter at de fikk rettigheten gir det ikke mening å ta med personer som har vært i NIR mindre enn ett år).	Akershus	1145	637	1782
	Oslo	2473	1776	4249
	Hedmark	295	176	471
	Oppland	318	253	571
	Buskerud	700	491	1191
	Vestfold	431	256	687
	Telemark	435	258	693
	Aust-Agder	266	161	427
	Vest-Agder	493	299	792
	Rogaland	1121	636	1757
	Hordaland	1196	695	1891
	Sogn og Fjordane	192	125	317
	Møre og Romsdal	593	298	891
	Sør-Trøndelag	653	367	1020
	Nord-Trøndelag	221	164	385
	Nordland	572	384	956
	Troms	367	292	659
	Finnmark	202	155	357
	Totalt			20034
	Kilde: NIR			
Antall personer omfattet av rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap registrert i NIR som er i opplæring 1. juni 2009 fordelt på kjønn og fylker.		Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	844	451	1295
	Akershus	1603	867	2470
	Oslo	3506	2497	6003
	Hedmark	465	284	749
	Oppland	464	381	845
	Buskerud	953	635	1588
	Vestfold	574	356	930
	Telemark	585	358	943
	Aust-Agder	333	237	570
	Vest-Agder	675	445	1120
	Rogaland	1596	1008	2604
	Hordaland	1658	1084	2742
	Sogn og Fjordane	287	199	486
	Møre og Romsdal	776	417	1193

	Sør-Trøndelag	851	489	1340
	Nord-Trøndelag	313	225	538
	Nordland	819	620	1439
	Troms	522	504	1026
	Finnmark	310	230	540
	Totalt			28241
	Kilde: NIR			
Antall asylsøkere som deltar i norskopplæring per 1. juni 2009 fordelt på kjønn og fylker		Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	41	77	118
	Akershus	50	83	133
	Oslo	15	27	42
	Hedmark	55	152	207
	Oppland	34	114	148
	Buskerud	24	98	122
	Vestfold	39	100	139
	Telemark	66	103	169
	Aust-Agder	45	81	126
	Vest-Agder	34	150	184
	Rogaland	59	140	199
	Hordaland	81	233	314
	Sogn og Fjordane	60	120	180
	Møre og Romsdal	69	204	273
	Sør-Trøndelag	24	89	113
	Nord-Trøndelag	31	101	132
	Nordland	122	477	599
	Troms	87	311	398
	Finnmark	40	112	152
	Totalt			3748
	Kilde: NIR			
Antall personer registrert i NIR med arbeids- eller oppholdstillatelse som gjør at de er i personkretsen for introduksjonsprogrammet 1. juni 2009 fordelt på kjønn og fylker.		Kvinner	Menn	Totalt
	Østfold	182	159	341
	Akershus	387	329	716
	Oslo	482	308	790
	Hedmark	169	158	327
	Oppland	229	253	482
	Buskerud	267	292	559
	Vestfold	171	136	307
	Telemark	235	219	454
	Aust-Agder	138	143	281
	Vest-Agder	255	228	483
	Rogaland	353	373	726
	Hordaland	419	451	870
	Sogn og Fjordane	105	103	208
	Møre og Romsdal	189	202	391
	Sør-Trøndelag	266	267	533

	<p>Nord-Trøndelag 138 161 299</p> <p>Nordland 379 394 773</p> <p>Troms 190 225 415</p> <p>Finnmark 112 138 250</p> <p>Totalt 9205</p> <p>Kilde: NIR</p>																																																																																				
Antall deltakere i introduksjonsprogram registrert i NIR 1. juni 2009 fordelt på kjønn og fylker.	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Kvinner</th> <th>Menn</th> <th>Totalt</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Akershus</td><td>303</td><td>229</td><td>532</td></tr> <tr><td>Aust-Agder</td><td>91</td><td>72</td><td>163</td></tr> <tr><td>Buskerud</td><td>217</td><td>208</td><td>425</td></tr> <tr><td>Finnmark</td><td>92</td><td>98</td><td>190</td></tr> <tr><td>Hedmark</td><td>113</td><td>111</td><td>224</td></tr> <tr><td>Hordaland</td><td>218</td><td>247</td><td>465</td></tr> <tr><td>Møre og Romsdal</td><td>127</td><td>131</td><td>258</td></tr> <tr><td>Nordland</td><td>260</td><td>288</td><td>548</td></tr> <tr><td>Nord-Trøndelag</td><td>81</td><td>120</td><td>201</td></tr> <tr><td>Oppland</td><td>178</td><td>179</td><td>357</td></tr> <tr><td>Oslo</td><td>450</td><td>269</td><td>719</td></tr> <tr><td>Rogaland</td><td>280</td><td>252</td><td>532</td></tr> <tr><td>Sogn og Fjordane</td><td>81</td><td>83</td><td>164</td></tr> <tr><td>Sør-Trøndelag</td><td>182</td><td>186</td><td>368</td></tr> <tr><td>Telemark</td><td>189</td><td>162</td><td>351</td></tr> <tr><td>Troms</td><td>155</td><td>147</td><td>302</td></tr> <tr><td>Vest-Agder</td><td>210</td><td>179</td><td>389</td></tr> <tr><td>Vestfold</td><td>127</td><td>94</td><td>221</td></tr> <tr><td>Østfold</td><td>159</td><td>130</td><td>289</td></tr> <tr><td>Totalt</td><td></td><td></td><td>6698</td></tr> </tbody> </table> <p>Kilde: NIR</p>		Kvinner	Menn	Totalt	Akershus	303	229	532	Aust-Agder	91	72	163	Buskerud	217	208	425	Finnmark	92	98	190	Hedmark	113	111	224	Hordaland	218	247	465	Møre og Romsdal	127	131	258	Nordland	260	288	548	Nord-Trøndelag	81	120	201	Oppland	178	179	357	Oslo	450	269	719	Rogaland	280	252	532	Sogn og Fjordane	81	83	164	Sør-Trøndelag	182	186	368	Telemark	189	162	351	Troms	155	147	302	Vest-Agder	210	179	389	Vestfold	127	94	221	Østfold	159	130	289	Totalt			6698
	Kvinner	Menn	Totalt																																																																																		
Akershus	303	229	532																																																																																		
Aust-Agder	91	72	163																																																																																		
Buskerud	217	208	425																																																																																		
Finnmark	92	98	190																																																																																		
Hedmark	113	111	224																																																																																		
Hordaland	218	247	465																																																																																		
Møre og Romsdal	127	131	258																																																																																		
Nordland	260	288	548																																																																																		
Nord-Trøndelag	81	120	201																																																																																		
Oppland	178	179	357																																																																																		
Oslo	450	269	719																																																																																		
Rogaland	280	252	532																																																																																		
Sogn og Fjordane	81	83	164																																																																																		
Sør-Trøndelag	182	186	368																																																																																		
Telemark	189	162	351																																																																																		
Troms	155	147	302																																																																																		
Vest-Agder	210	179	389																																																																																		
Vestfold	127	94	221																																																																																		
Østfold	159	130	289																																																																																		
Totalt			6698																																																																																		
Antall deltakere registrert i NIR som har avsluttet introduksjonsprogrammet per 1. juni 2009 fordelt på sluttårsak, kjønn og fylker.	IMDi måler resultater i introduksjonsordningen en gang årlig. Rapportering vil som i tidligere år først foreligge i virksomhetsrapporten pr. 31.12.09.																																																																																				
Antall klager i henhold til introduksjonsloven per 15. juni 2009, hva det klages over og klageinstansens avgjørelse	<p>12 fylkesmenn har behandlet 26 klager (6 har ingen klager), hvorav 18 fra kvinner og 8 fra menn. IMDi har fått tilsendt samtlige vedtak. I 22 saker fikk klager ikke medhold. 3 saker ble avvist pga. manglende klagekompetanse. I 1 sak ble vedtak opphevet pga. utilstrekkelig informasjon. Alle klager unntatt 2 gjaldt vedtak ifm. introduksjonsprogram. 9 gjaldt avslag på deltakelse fordi kommunene vurderte søker til ikke å være omfattet av personkretsen i lovens § 2. Antall klager synes lavt ettersom det årlig fattes flere tusen vedtak.</p> <p>Kilde: Fylkesmannsembetene</p>																																																																																				
Antall tolker registrert i Nasjonalt tolkeregister i 2009 fordelt på ulike kvalifikasjonskategorier,	1004 personer oppført, hvorav 57% kvinner. 56% dekker de 3 høyeste kategoriene. Registeret dekker 66 språk.																																																																																				

språk og kjønn	Kilde: Nasjonalt tolkeregister
Antall utstedte bevillinger som statsautoriserte tolker i 2009 fordelt på språk og kjønn	<p>4 bevillinger utstedt (totalt 167), hvorav 2 kvinner og 2 menn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urdu 2 (1 kvinne, 1 mann) • Spansk 1 (kvinne) • Portugisisk 1 (mann) <p>Kilde: IMDi</p>

Vedlegg 2

BOSETTINGSSTATISTIKK

Tabell 1 Bosettingsbehov og oversikt over vedtaks plasser i 2009

	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Totalt
Opphavleg busettingsbehov	1982	1230	1107	1476	1189	1216	8200
Busettingsbehov i %	24,2 %	15,0 %	13,5 %	18,0 %	14,5 %	14,8 %	100,0 %
Vedtaks plassar det er oppmoda om	2010	1310	1135	1636	1260	1260	8611
Vedtaks plassar Tall på kommunar som er oppmoda (med vedtak)	1444	997	966	1293	1107	1103	6910
Plassar tapt grunna nei-vedtak	54 (53)	64 (60)	44 (39)	51 (50)	38 (38)	44 (42)	295 (282)
Plassar tapt grunna nei-vedtak	55	40	15	73	30	30	243

Tabell 2 All bosetting inkludert familiegjenforente

Region	Tidlegare asylsøkarar	Overføringsflyktningar	Familie-sameinte	Totalt
Østfold	57	13	27	97
Akershus	133	50	32	215
Oslo	102	5	25	132
Vestfold	68	0	19	87
Region Øst	360	68	103	531
Hedmark	59	32	12	103
Oppland	111	34	19	164
Buskerud	86	10	25	121
Region Indre Øst	256	76	56	388
Telemark	99	65	16	180

Aust-Agder	66	42	11	119
Vest-Agder	84	20	12	116
Region Sør	249	127	39	415
Rogaland	134	77	19	230
Hordaland	169	29	99	297
Sogn og Fjordane	44	8	1	53
Region Vest	347	114	119	580
Møre og Romsdal	79	45	12	136
Sør-Trøndelag	115	40	13	168
Nord-Trøndelag	64	27	28	119
Region Midt	258	112	53	423
Nordland	196	49	21	266
Troms	119	28	18	165
Finnmark	23	36	10	69
Region Nord	338	113	49	500
Noreg	1808	610	419	2866 ¹

- Det var bosatt 2479 personer pr. 30.06.2009:
  - 1808 tidligere asylsøkere
  - 610 overføringsflyktninger
  - 61 familiegjennforente fra mottak og skjermede saker

Tabell 3 De 10 største bosette nasjonaliteter

Nasjonalitet	Totalt
Eritrea	706
Staslause	271
Irak	234
Myanmar	201
Afghanistan	197
Somalia	165
Etiopia	112
Bhutan	141
Iran	82
Russland	58
Andre	312
Totalt	2479

- Det er bosatt personer fra 45 ulike land (pluss statsløse) første halvår.

Tabell 4 Gjennomsnittlig ventetid for bosatte fra mottak (mnd)

	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008	30.06.2009
Frå vedtak til busetting	7,9	4,8	5,9	4,8
Frå vedtak til utsøking	4,7	2,8	3,5	2,7
Frå utsøking til busetting	3,2	2,0	2,4	2,1
Frå saksoppretting til busetting	22,5	22,8	25,3	13,8

¹ Inkludert 29 skjerma saker

Tabell 5 Ventetid for enslige mindreårige bosatt fra mottak

	0-3 md.	3-6 md.	6-9 md.	9-12 md.	12 md. +	Sum	Gj.sn.
Tid fra vedtak	24	43	37	5	4	113	5,4
Tid fra utsøking	96	17	0	0	0	113	1,7
Tid frå saksopprettelse	0	3	31	48	41	113	11,5

Tabell 6 Totalt ventende i mottak

Ventetid	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Bufdir	Sum
0 - 3 måneder	130	152	139	262	96	307	53	1139
3 - 6 måneder	74	70	57	150	70	219	25	665
6 måneder - 1 år	49	20	26	47	23	80	9	254
Over 1 år	12	1	2	4	9	3	2	33
Totalt	265	243	224	463	198	609	89	2091
Gjennomsnittlig ventetid i måneder	4,7	2,7	3,0	3,0	4,6	3,3	3,3	3,4

Tabell 7 Antall bosettingsklare fordelt på oppholdstid i mottak, kjønn og familiesammensetning

	Enslige		Familier		Totalt		Totalt
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	
U 6 md.	284	940	345	235	629	1175	1804
O 6 md.	58	162	43	24	101	186	287
Totalt	342	1102	288	259	730	1361	2091

- 1367 av de bosettingsklare befinner seg i aldersgruppen 18-62 år. 708 er under 18 år, mens 16 personer er over 63 år.

Tabell 8 Største nasjonaliteter som venter på bosetting

Nasjonalitet	Einslege kvinner	Einslege menn	Familiar, kvinner	Familiar, menn	Totalt
Eritrea	221	298	143	68	730
Afghanistan	14	356	41	32	443
Statslaus	4	187	24	32	247
Irak	43	62	28	14	147
Somalia	10	80	28	14	132
Russland	7	8	44	24	83
Etiopia	21	34	11	10	76
Iran	8	7	23	15	53
Sri Lanka	8	27	4	1	40
Kina	5	10	2	2	19
Andre	1	33	40	47	121
Totalt	342	1102	388	259	2091

- Personer fra 35 ulike land (pluss statsløse) venter på bosetting.

Tabell 9 Ventetid enslige mindreårige under 18 år i mottak

	Øst	I. Øst	Sør	Vest	Midt	Nord	Bufdir	Sum
0 - 3 måneder	10	17	10	25	9	49	51	171
3 - 6 måneder	9	11	5	20	7	72	25	149
6 - 12 måneder	11	2	3	2	2	30	9	59
12 måneder +	0	0	0	0	1	0	2	3
Sum	30	30	18	47	19	151	87	382
Gjennomsnittlig ventetid i måneder	4,5	3,3	3,2	2,8	3,9	4,1	3,3	3,7

- Av de 382 som hadde fått oppholdstillatelse, men ennå ikke er bosatt, bodde 312 i mottak for enslige mindreårige. 87 av disse bor i Bufetats omsorgssentre.
- 65 av dem med oppholdstillatelse er under 15 år.

Kilde: DUF